

Diszes húsvéti tojások
 legújabb nemű dús választékát,
 10 krtól 25 frtig.
Húsvéti öntözéshez
 alkalmas, esalódtatón meglepő újdonságok:
 Feeszkendő illatszert-üvege 35 kr és 1 frt.
 Szivar 35 kr. Viola-csokor 40 kr. Viola-gyöngyvirág- és rózsabokréták 89 krajcártól 2 frt 50 krig, egyes rósa 65 kr. Revolver 80 kr.
 Kís böhöz 50, 60 kr. Öltöztetett babák 2-2.15.
 Rózsacsokor babával 1 frt. Élő virág 1.50.
 Feeszkendő húsvéti báránya gyermekkel 2 frt. Feeszkendő-gyűrű 40, 50 kr.
Illatszert-üvegek
 elegans nemű 50 krtól 5 frtig ajánlják
Kertész és Eisert
 Budapest, Dorottya-utca 2. sz.
 Irásbeli megbízások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

A bécsi világiállítás képekben!
 Alulról könyv- és műkereskedésben kaphatók a bécsi világiállítás nevezetesebb kül-épületei, egyes belső-osztályok, a műsarnok belrészai, és a jelesebb szoborművek, kisebb és nagyobb alaku fényképekben.
 4-rét alakban, ára 80 kr.
 Cabinet-alakban, ára 20 "
 Látogatójegy-alakban, ára 10 "
 A vidéki n. é. közönségnek képlajstrommal is szolgálunk, kényelmesebb kiválasztás végett.
Lafite és Elsner,
 könyv- és művészet,
 Budapest, bécsi-utca 6-dik szám.
 645

A legbiztosabb és legkellemesebb szer váltólás ellen,
 különösen gyermekeknek, kik a keserű Chinint másféleképp bevenni nem képesek a
Chinin-csokoládé
 és a
Chinin-cukor
 Rozsnyay M., gyógyszerésztől Aradon (ezelőtt Zombán), melyeket a magyar orvosok és természet-vizsgálók nagygyűlése Fiumében pályadíjjal koszoruzott.
 Kapható vagy megrendelhető a birodalom minden jóhírű gyógyszerésztárában.
A hamisításoktól óvakodni kell!
 Mindenki csak a Rozsnyay M.-féle pályakoszoruzott készítményt kérje és fogadja el. 288 (63-0)

Nevelő.
 Özevgy, ki magánintézet vezetője, tantárgyakat, zongorát, kézmunkát és kiválóan német nyelvet, (francziát is) tanít, valamely mezővárosban obajt elhelyezkedni, ha a szülők illő havi tandíjt biztosítanak.
 Levelek F. V. betű alatt Zillára Post restante.

Vállas Antal.
Uj kézi és iskolai ATLASZ.
 Hatodik kiadás.
 Kilencz színezett térkép.
 Fűzve 80 kr.

Hunfalvy János.
 Legújabb **magyar atlasz.**
 Nyolcz földkép.
 A föld két féltékéje.
 Európa, Ázsia, Afrika, Észak-amerika, Délamerika, Ausztrália, Osztrák-magyar birodalom.
 Fűzve 4 frt.

Coca-készítmények
 évek során át bebizonyult, gyógyít gyorsan és sikeresen betegségeket a lélekteti szerveknek (I. sz. lapdacs), az emésztési szerveknek (II. sz. lapdacs és bor), az idegrendszer és gyöngeségeket (III. sz. lapd. és coca-borsz.) 1 doboz v. üveg ára 2 frt.
 Kimerítő felvilágosítás ingyen s bérmentve a „szerecsen”-hez czimzett gyógytár által Mainzban. Raktárak Pesten: Török J., gyógyszer., főraktár Magyarországra nézve. Temesváron: Pecher J., gyógyszer. Prágában: Füst József, gyógyszer. Bécsben: Haubner Ede, angyal-gyógytár, Hof 6., főraktár Ausztriára nézve 447 (15-46)

Magyar ipar!
Ranzenberger Testvérek nap- és esernyő-gyára,
 alapítva 1834. évben.
 Budapesten, váci-utca 14. sz. korona-kávéház átellenében.
 Gyermek napernyők 1, 2, 3 frtig.
 Tavasz napernyők, minden színben 3, 4, 5 frtig.
 Nagyobb napernyők, diszítve 3, 4, 5, 6 frtig.
 Nagy napernyők, (dupla selyemből) 4, 5, 6, 7 frtig.
 Esernyők, angol Clothból 2, 3, 4 frtig.
 Selyem esernyők 5 forinttól.
 Uri napernyők, minden színben 1 frt 80 krtól 2 frtig.
 Vidékről megrendelések pontosan s legszigorubb figyelemmel eszközöltenek
 Nagyobb vételeknél aránylagos árleengedés.
 Legnagyobb választék legfinomabb angol és francia nap- és esernyőköl, aránylagos olcsó árakon.

Altesti sérvszervenvedők
 Sturzenegger Gottlieb, Herisauban (Helvetia) ártalmatlanul, működősérvkenésében egy meglepő gyógyszerrel találunk. Számtalan bizonyítványok és megköszönő iratok vannak mellékelve a használati utasításhoz. Kapható csuporban 3 frt 20 krtól egy Sturzenegger G. által, valamint Pesten: Formágyi Ferencz gyógyszer. a sz. Máriához, Zágrábban: Mitlbach Zsigmond gyógyszer. Temesváron: Pecher J.E. gyógyszer. a segítő Máriához, és Bécsben: Weiss József szerecsen gyógytárban, Tuchlauben 27. sz. 442 (7-8)

Az **állandó gazdasági gép- és eszközkiállítás Debreczenben,**
 megrendeléseket elfogad a gazdasági tanintézet gazdaságában kipróbált, s czélszerűeknek bizonyult gazdasági gépek s eszközökre.
 Különösen figyelembe ajánlja: Robey és társa vaskeretű gőzcséplőgépeit; „Hungaria” nevű kanalas, hátul kormányzó új sorvetőjét stb. A Mayer rendszerű konkoly s vadborsó választókat (trieur). Hofherr javított Wood-féle kézzelvezetőket (e nemben a legkittünőbb). A nyitrai gépgyár elől vagy hátul kormányzó sorvetőit, s legújabb szerkezetű szörva vető gépeit, melyek igen egyszerűek, tartósak, s 20-25 krt. holdat végeznek. Kühne vetőgépeit s u. n. mosonyi rostait. Friedländer és Frank mindeneiket felülmuló amerikai lógereblyéit. A legczélszerűbbnek elismert egyszerű és kombinált aratógépeket. Szecska- s répvágókat. Turó, mélyítő, kapáló és töltőgéteket, stb.
 A raktáron levő gépek kívánatra munkába is állíthatnak. Semsey-féle, újvárosi eredetű, s nemesített tenyészkosok, s kisjenői tenyészkanok eladása. 651

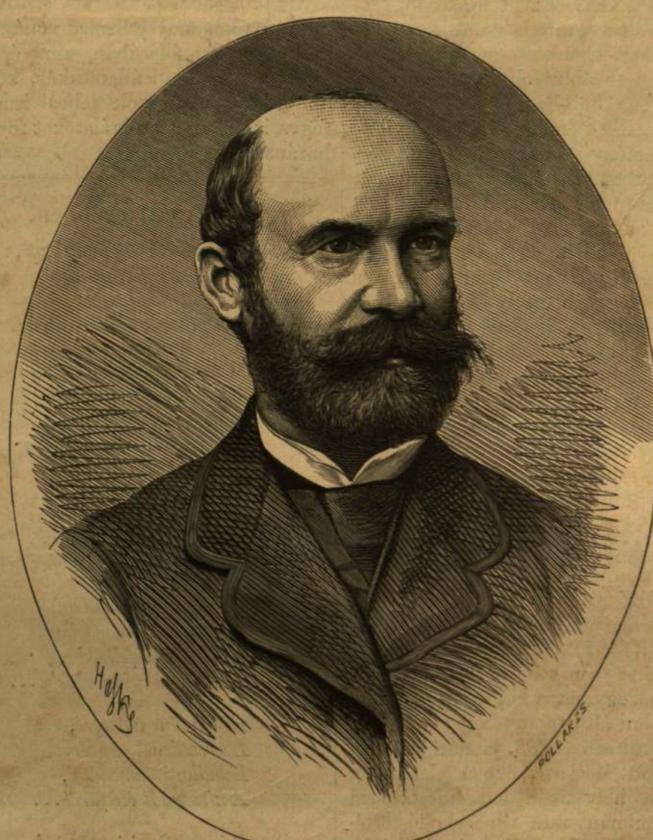
Budapest, márczius 21-én 1875.

12-dik szám. ELŐFIZETÉSI FÜLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft. **XXII. évfolyam.**
 HIRDETÉSEK DÍJA: Egy ószozr hasábozot petit sor, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 15 krajcár; többszozi ígatásnál 10 krajcár. Bélyegdíj külön minden ígatás után 30 krajcár. Kiadó-hivatalkunk számára hirdetésményeket elfogad Bécsben: Haasenstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Selterstätte Nr. 2 és Oppelk A. Wollzeile Nr. 22.

BÁRÓ KEMÉNY GÁBOR.
 A kormányválság több nevezetes személyváltozást vont magával az ország fontosabb ügyeinek intézésével megbízott közegek körül. Az olvasóközönség méltó érdeklődésének akarunk tehát eleget tenni, midőn a miniszterek után a legmagasabb hivatali állomásokra hivatott férfiakat, az új államtitkárokat bemutatjuk.
 Báró Kemény Gábor, a belügyminiszterium új államtitkára, 1830. július 19-én született Csombordon. Apai és anyai részről egyaránt az erdélyi fejedelmi Kemény-ház sarjadéka. Atyja, az 1849-ben Budán mint belügyi államtitkár elhalt Kemény Dénes, Erdély közeletének egyik legkittünőbb alakja, az 1834-ki ellenzék vezérkarának tagja. Anyja pedig Kemény Katalin, Alsófehérmegye főispánjának, az 1826-ban elhunyt b. Kemény Simonnak leánya gr. Teleki Annától, ki férjét sokkal túlélte, s kit magas szellemi s erkölcsi tulajdonai a nők valódi példányává tettek. Számos gyermekei, vejei, unokái s oldalrokonai egész kis udvart alkottak körülte, melyhez a családon kívül még sok jeles is csatlakozott, úgy hogy a csombordi kastély s az enyedi udvarház, hol a „nagy báróné” felváltva székelt, az ész, szellem és jellem kitünőségeinek valódi gyűlhelye volt egy egész nemzedéken át. Ebben a környezetben töltötte gyermekkorát Kemény Gábor, s tizennégy éves koráig részint az apai háznál, Csekelakán, többnyire azonban Enyeden nagyanyja házában növekedett, hol szülői is az év nagyobb részét töltötték. Két évvel fiatalabb öccsével Gézával együtt, apja és nagyanyja közvetlen vezetés alatt Janos Ádám, majd Kasza Dániel voltak első nevelői. A házi nevelés előnyeit, annak hátrányai nélkül, igyekeztek számukra megszerezni szülőik, mert nem zárták el őket hasonló koru társaitól, s évenként nyilvános vizsgát tettek velök. Ugy hogy midőn Gábor, tizennégy évet betöltve, a gymnasiumi tárgyakból zárvizsgáját kitünő sikerrel letette s a főiskolába a bölcsészeti tanfolyamra belépett, ott egészen otthonosnak érezte magát társai közt. Tanárai közül Mihályi, ki a Beneke-féle bölcsészteret akkor kezdette

hirdetni, ékes előadással s ritka hévvel és erővel, — Szász Károly, ki akkor már physikát és mathesist tanított, s ez előbb annyira elhanyagolt és háttérbe szorított tudományokat egyszerre virágzásra emelte az iskolában s mintegy beoltotta az ifjuság közszellemébe, — mindenkifölött pedig Zeyk Miklós volt reá legnagyobb hatással, ki a természetrajz, a csillagászat, földrajz és a vegytan iránt oly nagy érdeklődést tudott költeni tanítványaiban, s ki K. Gábor szellemi fejlődésére a mily nagy, ép oly jótékony hatást gyakorolt, az öreg Zeyk

Miklóssal együtt, a kinek a tudni vágyó, eleven eszű s komoly hajlamu K. Gábor különös kedvence volt.
 1848-ban bevégezvén iskoláit, s a bölcsészeti s jogi tanfolyamot, külföldi egyetemekre készült; de a közbejött események ezt megátolták. Hozzájárult az is, hogy csaknem egy évig betegeskedett, 1848 nyaratól 1849. tavaszáig.
 1849. januárban, mikor a kormány s országgyűlés Debreczenbe menekült, ők nem hagyhatták el Budát, mert Kemény Dénes már akkor súlyos betegen feküdt s

BÁRÓ KEMÉNY GÁBOR.

BUDAPESTI KALAUZ.

ÁSVÁNYVIZEK.
 Edecskúy L., m. kir. udvari szállító, Erzsébet-tér 1. sz., bel- és külföldi ásványvizek és forrás-termények legnagyobb raktára; mindenkor friss minőségben.
ÁSVÁNYVIZ-KÉSZÜLÉKEK ÉS SIPHONOK.
 Müllercher L. és Wágner, Budapest, (Buda, káca-utca 291.) elvállalnak szikvízgyárak számára teljes berendezéseket, a legújanyosb föltételek mellett.
BANK-ÉS VÁLTÓ-ÜZLETEK.
 Glatz, Holzwarth és Schubert, Post. V. Diana-fürdő; mindenféle rétvények, állampapírok és sorajjegyek bevásárlása és eladása. Vidéki megrendelések pontosan s gyorsan teljesítettek.
DISZMÚ GYÁRI ÁRU RAKTÁRAK.
 Márton Alajos, váci-utca, nemzeti-állodával szemköst. Legnagyobb raktár bronz-, bór- és porcellán-diszmitújdonságokból, a hol az ület átadására vevőkön kívül vendégek is szivesen fogadhatnak.
HIRDETÉSI IRODA.
 Haasenstein és Vogler, Gizellatér (ezelőtt régi színház-tér) 1-65 sz., a Haas Fülöp-féle palotának szemköst.
HIRLAPOK ELADÁSA.
 Elapok kiadó-hivatalkában több mint 1400-féle, — a 1830-dik évtől 1873. évig megjelent hírlapok, ezek közt: Pesti Hírlap, Vasárnapi Ujság, Jótudományi Közlöny, Pester Zeitung s Képes Kiállítási Lapok, teljes, évi folyamokban jutányos árért el fognak adni.
ILLATSZERÁRUK.
 Vértessai Sándor, m. kir. udvari Illatszertár, Kristóf-tér 1-65 szám alatt Pesten. Gadagon felszerelt illatraktár, mindennemű angol és francia illatszerek, ugyasinte angol és francia illatszerek, földi toltete-csikkek.
KÖNYVNYOMDAK.
 Franklin-Társulat, magyar irodalmi intézet s könyvnyomda, egyetem-utca 4. sz. a.
LÁTNIVALÓK.
 Állatkert, kézikedés társaságokkal. Bemenet 20 kr.
 Budai várpalota, a várfelügyelőség közbenszárja mellett.
 Esterházy-képtár, zárva.

Nemzeti muzeum, országot; az egyes termek 9-től 1 óráig nyitva vannak. Hétfő: régiségek, kezd és szerda: képtár, estől: természetgyűjtemény.
Országház, Sándor-utca.
Városi virágda, Deák Ferencz-utca. Bemenet 20 kr.
Császárfürdő, kád-, zuhany-, kő- s gőzfürdő.
Heinrich-féle világhírű kád-, zuhany-, kő- s gőzfürdő.
MINISZTERIUMOK.
 M. kir. miniszterelnökség: Budavár, gróf Sándor-palota.
 M. kir. honvédelmi miniszterium: Budavár, uri-utca.
 M. kir. belügyminiszterium: Budavár, uri-utca.
 M. kir. vallás- s közoktatási miniszterium: Budavár, országház.
 M. kir. pénzügyi miniszterium: Budavár, szt. háromszögter 137. sz.
 M. kir. földmiv.- ipar- s keresked. miniszterium: Pest, aldnasor 2. sz.
 M. kir. közlekedési miniszterium: Pest, tükör-utca 1. sz.
 M. kir. igazságügyi miniszterium: Pest, Deák-utca 14. sz.

MULATÓ-HELYEK.
 Nemzeti színház, keresepi-ut. Opera: kedden, csütörtökön, szombaton, Dráma, népszimnő, vígjáték: vasárnap, hétfőn, szórdán, pénteken.
 Német színház gyarju-utca. Dráma, Operetta, vígjáték.
 Német színház a Hermina-téren Operetta.
MÉTERMÉRTÉK ÉS RENDSZER.
 Görög István, hatvani-utca 16. szám, taniszterek és orvos-gyógyszerészi műszerek nagy választéka.
ORVOSOK.
 Dr. Eiber V. Budapest, jóssef-utca 66. szám házában, rendel 2-4 óráig; ugyancsitt kapható: „Nemi élet vezényel” című műve 1 frton, postával: 1 frt 10 kr. (Lásd a „Politikai Ujdonságok”-ban hirdetésményt).
 Lechner József IV, váci-utca 5. sz. legnagyobb óráraktár. Árjegyzékek ingyen. Javítások jóállás mellett eszközöltenek. (Alap. 1808-ban.)
ÓRÁK.

PAPIRKERESKEDÉS.
 Riegler József Ede, papir raktár, könyv- és könyvműdaja Budapest, kecskeméti-utca 11. szám.
SEBTPASZ.
 Kétféle figyelemre méltó az általános elismert dr. Forty-féle sebtpasz. Budapest: Török J. gyógyszer. urnál, király-utca 7. szám, valamint az ország minden gyyszert. Nagy csomagára 1 ft, kisebb 50 krtól.
SZÁLLODÁK.
 Európa szálloda, Ferencz Jóssef-utca.
 Hungaria nagy szálloda, aldnasor-utca.
 Magyar király szálloda, Dorottya-utca.
 Nádor szálloda, váci-utca.
 Nemzeti szálloda, váci-utca.
 Vadászkereszt szálloda, kishíd-utca. (Mind elsőrendűek.)
TAKARÓPAPIROS
 e lapok kiadó-hivatalkában, egyetem-utca 4. sz. a., nagy ivék, másszankint írt a vasúthos szállítva.
ÜVEGKERESKEDÉS.
 Görög István, hatvani-utca 16. szám, üvegtermékek, asztali készletek és tükrök.

„Patkánymérget!“

„Vizet! Vizet!“

Fiatal tejáros leány.

„Nagy mogorót!“

Szolgáló.

„Kéményseprő.“

Kanálarus.

Lámpaárus.

„Pálinkát!“

„Tüzfát!“

„Varázlámpa!“

Ollókőszőrülő Auvergne-ből.

„Osztigát!“

Nyulbőr-kereskedő.

„Ki vesz ócska kalapot!“

Hordókötő.

„Fuvókat foltozni!“

„Sült almát!“

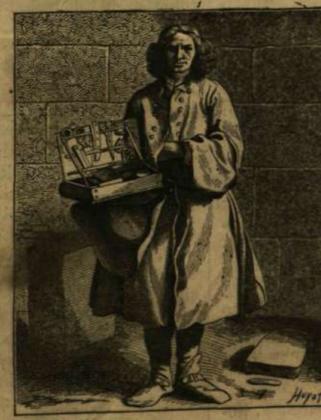
Kintornás nő.

Vizhordó.

„Forró pástétomot!“

„Ollót Kést! Fésűt!“

„Szép salátát!“

Favágó.

„Seprüt! Seprüt!“

Ústfoltozó Auvergne-ből.

A vakok intézetéből.

„Eleven pontyot!“

„Szép szegfűt!“

Provence-i.

Játékarus.

„Szép edények!“

gát egészen a mult század végeig. Rajzaink ama sokfejtű népsokaságból tüntetnek föl egyes alakokat, mely hagyományos énekszerű kiáltásaival a párisi életnek mindenestire a legeredetibb oldalát képezte. A mai Páris nem ismeri többé ez alakokat és azoknak foglalkozásait; ma már minden oly világvárosossá lett ott, — a láma és az utcai alakok épen úgy, mint a város egész külső és belső élete, majdnem két milliányi lakóval együtt! . . .

Rajzok az őstörténelemből.

III. A hohlenfelsi barlangélet.

Előbbi cikkeimben az ember legelső fölépésének koráról, s kortársairól szólottam; térjünk most az azt követő diluviál-korra át. A megelőző korban az állat-világ lényegileg már ki volt ugran fejlődve, de alakjai a mostaniaktól nagyon sokban különböztek; ebben azonban alig tértek el már azoktól. Így pl. jobbadán eltűntek az óriás foghíjasok, s a mammoth foglalta el az elefánttól még igen sokban különböző masztodon helyét.

Mily haladást tön az előbbi korszakban fellépett emberi nem a diluviál-korig — nem tudjuk; kétségkívül nem volt az megvetendő, ámbar fogalmaink szerint ekkor is a fejlettség legalacsonyabb fokán állott, s a most élő fajok közül az ausztrál-négerekhez állott — testi és szellemi fejlettségben egyaránt — legközelebb.

Európa ekkori lakói — némely vidékeken legalább — még emberevők voltak; nem értettek az állatok szelidítéséhez, sem pedig állandó lakhelyek építéséhez.

Mi természetesebb tehát, mint hogy, mivel Európának ekkor már jelentékenyen meghűvösült éghajlata miatt szabad ég alatt nem tanyázhattak, ott kerestek menedéket a vész és vihar elől, a hol találtak s a vadak példájára a barlangokat választották lakhelyül. Ezeket többnyire kemény harcok után foglalhatták el előbbi ártokokaik: a medvék, hiénák, vagy más vad állatoktól, de azután biztos menhelyet is nyújtottak üldözöttétek, betegségek vagy rossz idő esetében.

A halottak eltemetése még ekkor nem volt szokásban; ha a barlang lakója elhunyt, ott rothadt el a szemét s a szintén ott maradt állati hulladékok között. E körülményeknek tulajdoníthatjuk, hogy a barlangok roppant jelentőséggel bírnak az őstörténelmi kutatásoknál; némely barlang ugyanis nedves leívén, nem hagyta a csontokat porrá válni, s így teljesen fölleljük bennök a diluviál-kor faunáját.

A tizenkilencedik század vívmányai közé tartozik az is, hogy a figyelem nagyobb mértékben fordult e maradványokhoz, nemkülönben, hogy a leletek kritikailag is megvizsgáltatván, őstörténelmi ismeretünk gyarapítására szolgálnak.

Az utóbbi években fölfedeztet a barlangok között nem megvetendő helyet foglalt el a hohlenfelsi, s jelentőségre bizonyitva, hogy a leletek kritikailag is megvizsgáltatván, őstörténelmi ismeretünk gyarapítására szolgálnak. Az utóbbi években fölfedeztet a barlangok között nem megvetendő helyet foglalt el a hohlenfelsi, s jelentőségre bizonyitva, hogy a leletek kritikailag is megvizsgáltatván, őstörténelmi ismeretünk gyarapítására szolgálnak.

Másodszor Hartman, wippingeni lelkész jutott e barlang tartalmának ismeretére, ki Fraas Oszkár, stuttgarti természetbúvárt erről mindjárt tudósította. Ez sietett a barlangot fölkeresni, s két nappal a tudósítás után már a hely színe volt.

Megvizsgálván a barlangot, úgy találta, hogy annak légmérséklete igen kellemes s emberi lakásra igen alkalmas; falai és tetje nedvesek rajta, de cseppkövek nem képződnek rajtuk.

Először ő is medve-barlangnak nézte, de később átfut látogokra s macska-állkaposokra s más emberi nyomokat viselő tárgyra akadván, világos lón előtte, hogy ez Európa őskori barlanglakóinak egyik tanyája volt. Kettőzött figyelemmel folytatá tehát kutatásait, s valóban ritka eredményre jutott: e barlangban majdnem minden akkori állat maradványait sikerült föllelnie.

Térjünk át a leletek részletes ismertetésére. Medvecsontok voltak ott legnagyobb számmal. E korszak medvéi közt különben három faj különböztethető meg: a barlangi medve (Ursus

spelaeus), az őrs medve (U. priscus) s egy harmadik faj, melyet Fraas U. tarandi-nak nevez.

A barlangi medve volt köztük legszámosabb. Ez a mai medvénél igen sokkal nagyobb volt, mert míg ez alig ér el 2 méter hosszúságot, az 3¹/₂ m. hosszú s 1¹/₂ m. magas volt. Az őreg medve nem volt oly számos, de még sokkal nagyobb és veszélyesebb.

Volt idő, midőn ezek voltak urak a barlangban s csak később szorították ki onnan az emberek, kiknek munkáját meg is kell különböztetni az övétől, annál inkább, miután ők is az emberrel majdnem azonos táplálékkal éltek. Csontjaik azonban nemcsak ekkor kerültek a barlangba, mert ha az ember szerét teheté, megölte őket, a barlangba vitte s ott megette. A leletek nyomán összeállította Fraas az őskor lakóinak a medvével való elbánásuk módját, melyet elég érdekesnek tartok arra, hogy egész terjedelmében közöljem: „Természetes, hogy a medvét először megnyuztatták. Egy kova darabbal kiszúrták a bőrt, s az így támadt lyukon bedugták kezüket. Hasznosak voltak a csonteszközök is, melyekkel alább meg fogunk ismerkedni; levágták még kovakövel a bőr-idegeket s készen volt a lenyűzött bőr, melyet nem sokára ruhául öltött fel a vadász. Ekkor a vad szétszedéséhez fogtak. Legelőször kövel föltörték a fejét, hogy a velőt még melegen élvezhessék. S Hohlenfelsen valóban egy ép koponyát sem találtak, hanem igenis sok, ütések nyomát viselő, fejcsontot. A koponya összehúzása után ketté választották az alsó állkapcsot, melynek mindkét ága alkalmas bárdul szolgált. Könnyebben kezelhetővé végték levágták a condylust és a processus coroneidest s így módon oly számszámra tettek szert, mely a végén levő természetű tárgyakra vitetnek át. A medvén kívül más ragadozók maradványaira is akadtak, úgy mint a barlangi hiénára, s három macskafaj, u. m. az európai oroszlan-, a hiúz- s a vadmacskára. Ezen őskori oroszlanból találtak egy összehúzott alsó állkapcsot, három közép lábcsontot, alább következtethetjük, hogy ez a mostan élő afrikai oroszlanlól vagy király-tigrisnél sokkal nagyobb volt.

Borzalom fog el, ha arra gondolunk, hogy az ember oly nyomorult állapotban volt kénytelen ezen állatokkal léteért harcolni. S nem csoda, hogy a régieknél oly nagy hős volt az, kinek sikerült egy ily állatot megölni, mert az egy időre megemeltette az illető vidéket réméről. Mint tudjuk, a görögöknek Herkules volt az ily hős eszményképe, s valóban nem lehetlen, hogy a görögök ott lakása idejében is elterjedt vad volt az, melyről különben Herodot is emlékezik. Fraas meddő vitának tartja azt, melyet több tudós azon kérdés fölött folytat, vajjon Európa óriás macskája oroszlan volt-e vagy tigris; ő azt tartja, hogy az egészen külön faj volt, mely egy úgy sajátja volt Európának, mint az oroszlan Afrikának s Nyugat-Ázsiának, a tigris Kelet-Ázsiának s a jaguár Amerikának. A macska-alsó-állkaposok nagy számából, mert lehetetlen őket a véletlennek tulajdonítani, azt következtethetjük, hogy ez ép úgy, mint a ló, az őslakók isteneinek szent állata volt. Ide mutatnak a későbbi is macskákkal üzőt babonák. Emberi csontokat is találtak, de oly csekély számmal és oly jelentéktelenekek, hogy azokból ezen terület lakóinak fáját meghatározni nem lehet. Műveinek maradványai kő- és csont-eszközökből, s cserép-edény maradványokból állnak. Ez a lelet tehát nem rontja le a régibb kutatások eredményét, hanem inkább megerősíti: hogy t. i. az ember ekkor még a mivélségnek igen alacsony fokán állott.

Alig szükség említenünk, hogy e leleteknél a kor meghatározása a földoloz, de meg kell valani: eddig inkább tapogatólódásokat találtak. Annyi eredménye azonban már is van a sok eszmecserének, hogy a legtöbb leletnél bizonyosan meg lehet annak viszonylagos korát határozni, mi az előttünk levőnél a jégkor legifjabb szakára esik. Számokban azonban nem vagyunk képesek a korok időtartamát kifejezni, mert ugyanazon kornak, melynek egyik tudós száz-ezer, a másik csak egy-két ezer évet tulajdonít.

De remélhetjük, hogy a sok eszmecseré által a nézetek mindinkább tisztulni fognak; s remélhetjük, hogy a tizenkilencedik század eme kedvező tudománya e téren ezután még nagyobb haladást fog tenni, mint eddig.

E korszak jellemző állatainak egyike a mammoth, a mastodon utóda s elefántunk őse.

Nagyságát egy számmal kifejezni nem lehet: mert míg a sibiriai csak 3¹/₂ métert ért el hosszúságban, addig az európai és dél-ázsiai 6 méternyi volt. Agyarai 2—5 méter hosszúak, közel 1/2 m. vastagok voltak, sulyok pedig több mint 60 kilogrammot tettek. A teste egészen szőrrel volt fűdve, legalább a Sibiriaiában talált példányoknál, s részint 25 cm. hosszú sertékből, részint puha vörös színű gyapjuból állott. Ezenkívül nagy sörénye volt, s egy sibiriai mammothon 20 kilogramm suly volt az összes szőr. Az elefánttól leginkább agyarai alkotásában különbözött.

A vastagbőrűek másik nemzetsége, az orrszarvu is el volt ekkor egész Európában és Ázsiában terjedve. Két szarva volt, egyik az orrán, a másik szemek között, mely utóbbi sokkal kisebb volt amannál, mely gyakran 1 méter hosszú volt. Szőrrel volt borítva mint a mammoth, a mire szükségök is volt, mert a hideg éghajlat alatt, másképp nem lakhattak volna. Mindkét állatból a legtöbb és legbecesebb (gyakran egészen ép) példányokat Sibiria vizmosásai szolgáltatták, s azok ennél fogva nagyobb részt a szt.-pétervári császári muzeumba jutottak.

Hohlenfelsen is találtak belőlük néhány példányt, de sokkal kevesebb, mint az előbb említett állatokból. Fraas érdekes megjegyzéseket tesz rólok s azt véli, hogy az orrszarvuról szóló mondák az orrszarvura vihetők vissza. Továbbá azt tartja, hogy a jávorszarvuról szóló mondák legnagyobb része az elefánttól eredt, figyelmeztetvén azon körülményre, miszerint a régi írók a nagy állatokot igen gyakran összekeverik, vagy általánosságban ökröknek nevezik, pl. Pausanias az orrszarvut aethiopiai ökröknek; továbbá, hogy a nevek gyakran más hason termézetű tárgyakra vitetnek át. A medvén kívül más ragadozók maradványaira is akadtak, úgy mint a barlangi hiénára, s három macskafaj, u. m. az európai oroszlan-, a hiúz- s a vadmacskára. Ezen őskori oroszlanból találtak egy összehúzott alsó állkapcsot, három közép lábcsontot, alább következtethetjük, hogy ez a mostan élő afrikai oroszlanlól vagy király-tigrisnél sokkal nagyobb volt.

Borzalom fog el, ha arra gondolunk, hogy az ember oly nyomorult állapotban volt kénytelen ezen állatokkal léteért harcolni. S nem csoda, hogy a régieknél oly nagy hős volt az, kinek sikerült egy ily állatot megölni, mert az egy időre megemeltette az illető vidéket réméről. Mint tudjuk, a görögöknek Herkules volt az ily hős eszményképe, s valóban nem lehetlen, hogy a görögök ott lakása idejében is elterjedt vad volt az, melyről különben Herodot is emlékezik.

Fraas meddő vitának tartja azt, melyet több tudós azon kérdés fölött folytat, vajjon Európa óriás macskája oroszlan volt-e vagy tigris; ő azt tartja, hogy az egészen külön faj volt, mely egy úgy sajátja volt Európának, mint az oroszlan Afrikának s Nyugat-Ázsiának, a tigris Kelet-Ázsiának s a jaguár Amerikának.

A macska-alsó-állkaposok nagy számából, mert lehetetlen őket a véletlennek tulajdonítani, azt következtethetjük, hogy ez ép úgy, mint a ló, az őslakók isteneinek szent állata volt. Ide mutatnak a későbbi is macskákkal üzőt babonák.

Emberi csontokat is találtak, de oly csekély számmal és oly jelentéktelenekek, hogy azokból ezen terület lakóinak fáját meghatározni nem lehet. Műveinek maradványai kő- és csont-eszközökből, s cserép-edény maradványokból állnak. Ez a lelet tehát nem rontja le a régibb kutatások eredményét, hanem inkább megerősíti: hogy t. i. az ember ekkor még a mivélségnek igen alacsony fokán állott.

Alig szükség említenünk, hogy e leleteknél a kor meghatározása a földoloz, de meg kell valani: eddig inkább tapogatólódásokat találtak.

Annyi eredménye azonban már is van a sok eszmecserének, hogy a legtöbb leletnél bizonyosan meg lehet annak viszonylagos korát határozni, mi az előttünk levőnél a jégkor legifjabb szakára esik. Számokban azonban nem vagyunk képesek a korok időtartamát kifejezni, mert ugyanazon kornak, melynek egyik tudós száz-ezer, a másik csak egy-két ezer évet tulajdonít.

De remélhetjük, hogy a sok eszmecseré által a nézetek mindinkább tisztulni fognak; s remélhetjük, hogy a tizenkilencedik század eme kedvező tudománya e téren ezután még nagyobb haladást fog tenni, mint eddig.

E korszak jellemző állatainak egyike a mammoth, a mastodon utóda s elefántunk őse.

Szalay József.

A léghajózás jövője.

Mikor a mult év őszén Duruof léghajós és neje léghajókkal szerencsétlenül járván, a Német-tengerbe zuhantak; ismét nagy vitát keltett a tudósok közt azt a kérdés, hogy minő gyakorlati vagy tudományos hasznát lehet remélni a léghajózásból. Kétely fölé az körül forog fenn, hogy vajjon a léghajózást lehet-e valamikor biztossá vagyis megbízható közlekedési eszközzé tenni, avagy nem? Ez ideig csupán annyira jutottak vele, hogy Pilâtre de Rozier óta, ki először kísérte meg a madarak repülését utánmozni, mostanáig a legújesebb léghajósoknak legalább is fele léghajózás közben lelte halálát s a léghajónak tetszés szerinti kormányzása, melynek fölfedezésében annyian fáradoztak, most is a jövő titkai közé tartozik.

A léghajót máig sem tudták annyira tökéletesíteni, hogy a vele való barangolás a felhők között csak legkevésbé is veszélytelenebb vagy biztosabb lenne; sőt a léggömbök felszállását megámuló néptölgést is főleg ama veszedelem tudata szökte összecsoportosítani, melynek a felszálló léghajós a lég ismeretlen magasabb vidékében minden bizonytalanság ki leend téve. Senkinek sem jut eszébe mostanában, hogy egy utnak induló vasuti vonatot megbámuljon; a léghajózásnak is azt a biztonságát kellene elérnie, a mely a tudomány e csodás találmányát közönséges, köznapi látványná teszi, ha azt akarjuk, hogy a világ közlekedési eszközei között méltó és hasznos helyet foglaljon el.

Továbbá a woolvichi fegyvergyárban tett kísérletek szintén oda mutatnak, hogy a léghajó, a Páris ostroma idejében szerzett sokszere tapasztalatok dacára is, még nagyon távol áll attól, hogy háboru esetén valóban értékes és lényeges szolgáltatásokat tehesen. Használhatóságának ezen a téren főleg két körülmény áll útjában. Egyik az, hogy még eddigelő senki sem volt képes oly léghajókészüléket összeállítani, mely fölött a léghajós épen úgy és oly biztosan uralkodhassék, mint a gépész a maga gépe fölött. Az utazó sorsa e biztonsága még a légkör legnyugodtabb állapotában is örökösen kétséges. És így könnyen megtörténhetik, hogy az ellenséges hadsereget kémlelő léghajós minden erőlködése dacára is az ellenséges tábor középebe pottyanhatt a léggömbjével.

A másik akadályt a léghajónak hadi czélokra szánt használatá ellenében a mostani löfegyverek bámulatos tökéletessége képezi, mely a mellett még napról-napra növekedik s a léghajót a légkörnek oly magas vidékeibe száműzi, honnan számbavehető eredményű észleleteket az ellenség hadműveleteiről alig szerezhet. Tagadhatatlan, hogy a léghajók Páris ostrománál jelentékeny szolgáltatásokat tettek, főleg azáltal, hogy Gambettát s több lelkese francia honfit az ostromlót városból kimenekülni segítettek, kik aztán újabb sergeket gyűjtöttek a háboru tovább folytatására; úgy szintén a levelek és izenetek ki-s behozását is a léggömbök tették lehetségessé; de míg Franciaország ennyi hasznát tudta venni azoknak, Németország annál kevésbé volt képes a léghajókat fölhasználni, — a mi különben ritka áldás volt a szegény francziákra nézve.

Azonban egy bizonyos és biztos haszna mégis van és lesz is a léghajóknak, melynek alkalmazásába vételet szintén a francia tudósoknak köszönhetjük. E haszon a légkörnek és a tenger mélyének a léghajókról elérhető átkutatásában áll. Duruof utóbbi veszélyes légutazása alatt úgy találta, hogy a Német-tenger az általa elért magasságból igen tisztának és átlátszósnak tűnt fel, úgy hogy világosan megkülönböztethette „a tenger különböző mélységét, melyet a különböző színyarulatok tisztán fölismerhetők tettek.” Ez a fölfedezés, ha későbbi tapasztalatok is meg fogják erősíteni, most épen a legalkalmasabb segítség leend a „Csatorna” (La Manche) alatt Dover és Calais között tervezett alagut építésénél, mert a magasból meg lehet majd vizsgálni, hogy vajjon a doveri tengerszoros feneké oly földképződésből áll-e, a mely az átfurást megbirja és vasuti vonatok számára biztos alagutat képezhet.

S. L.

Utazás a föld közepébe.

Verné Gyula után.

X. Fejezet. Az ósvilági tenyészet. Az elejtett tör. A két rejtelmes betű. A sziklafal. Hogyan nyitották ki azt?

Lidenbrock tanár felkiáltása, a Milne Edwards és Quatrefages urakra való hivatkozás, ama leletek által magyarázható, melyek kevés azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett, napfény, özönvíz-előtti embercsontokat hoztak a napfényre s melyeknek valódiságát, első sorban, a nevezett két tudós vitatta. Most a föld alatt, néhány mérföldnyi mélységben, Lidenbrock tanár ismét emberi koponyát talált. S nem sokára egész csontváza is akadt, a melyet azelőtt, 1863. márczius 28-án Abbeville mellett

Tavaszdik.

Fővárosi tércza.

„Quousque tandem?“ kiáltottuk még nem régen zsörtölődve a télnek, mely elszánt harcosként makacsul védelmezte napról-napra fogó uralmát, még közelebb is derekasan megvagyogtatva bennünket fagyával. De valamint semmi sem tartós kerek a világban, úgy ki kellett fogynia bősültségéből az ideit télnek is. Az időjárás meggondolta magát, s egyet ugorva tavaszra fordult. Derült, kék tavaszi ég alatt fogott munkához az új kormány, s indult meg a sándor-utcai házban a költségvetés fölötti részletes vita. „Szerencsés auspicium!“ — mondhatná valamely vérmes reményű modern politikai augur, ki a „vonal fölött“ szokott jóvendőgetni, s kit hétköznapi nyelven vezérezkírónak nevezünk. Hisz a tavasz a természet ujjáébredésének reményteljes korszaka, melynek élető, üde levegőjétől gyógyulást vagy legalább könnyebbülést vár a nehéz beteg is, s mikor minden életerőtől pezseg, virul és izmosodik. Miért ne ébreszthetné egyszer a tavasz új életre a legsúlyosabb beteg is, kit egyetlen kuruzsok hoztak így aggasztó állapotba: a hazát? A nagy politikai fordulat, mely ép tavasz elején kezd csak szétvetni hullámgörűit az országban, sokfelé felkeltette a reményt ama nagy beteg javulása iránt. Ki ne óhajtaná, hogy e várakozások teljesüljenek, s hogy a fészőlő bimbók évszaka kezdetét jelölje ama féltett, drága beteg fokozatos felüdülésének?...

Tavaszdik.

A Duna felől enyhébb mellédagasztó márciusi szél fúj a fülfaasztó téli vihar helyett, mely heroikus elhatározást követelt azoktól, kik vele a szélrohannak védtelenül kitért korzón daczolni mertek. Tetőkről és ereszekből zuhogó patakokban csurog a hóvíz, mert a nap — most még mindenki által üdvözölt — melegének, van mit fölolvastania. Az olvadás árvi helyet talál magának a csatornában, vagy gőzzé párolog a napsugarak behatása alatt. Budapest megszűnik második Velenczé lenni, a mi a közelebbi hóolvadás napjaiban volt. A hasonlat — fájdalom — nem találó annyiban, hogy nekünk, mikor ily utcai árvíz miatt insulánusokká leszünk, nincsenek karcu gondolaink és deli gondoliere-jeink, kik átszállítanak hölgyeinket az utca járdái között zavarosan kavargó fekete tengeren.

Maga a Duna is elvesztette már téli felőtjét: a jégburkot, melyet az idej tartós fagy szokatlan vastagra dagasztott. A hatalmas folyó alig tudott megszabadulni a fölületét lebilincselve tartó kényszerubbonyból, mely oly soká akadályozta meg, hogy nyugodt kényelemben hőmpolyogtassa vizét a két part között. Mikor már ismételve lerázta magáról a zsarokot, s jégmentesen folyt a főváros alatt: újra erőt vett rajta a fagy, vagy tűrni volt kénytelen a felsőbb folyamvidékek jegének eltakarodását.

Hatalmas zajlással érkezett az meg, mint egy nagy hadsereg, mely ha utra kerekedik, betölti zajával a levegőt. Előbb az előhad jelent meg: kisebb jégdarabok, szórványos jégtáblák, nem tudva befődni a folyó egész tükrét, hanem a budai part mentén úszva le, hol a Duna sodra van. Olykor a folyó közepére is eltévedt néhány uszó tömb, elszakadva a többitől, mintha előőrei vagy cirikáló portyázói lennének az oldalt mozgó előhadnak. Naphosszat tartott ez az ünnepélyes lassúság elvonulása, mely télelenségre kárhoztatta a part mentén fűtött kazánal várokozó propellereket. A dióhéjnyi fűre hajók nem kockáztathatták meg az utat egyik parttól a másikig. Oldalordalók gyengék ahhoz, hogy épen állják ki az elmaradhatlan zökkenés következményeit.

Késő est volt, midőn a lánchíd oszlopai között a messziről érkezett jég derékhadra törtetett elő, befogva a Duna egész szélességét, s recsegve s roppanva ütődve a kőpartok kemény gátjához. Az új homályból kivethető körrajzok nem vált ki az egymásra torló jég, mely a főváros alatt szükre szoruló folyammederben csak lassan birt utat törni magának. Nagyszerű tusa volt az, melynek a késő est dacára sok nézője akadt a lépcsőzetes parton. Nem látható, a meddig a szem a homályban eltekinthet, a folyamon jégnek kívül semmi. De az egy pillanatig sincs nyugton. Alakja minduntalan változik. Hol el-

— **Ékirás a világ teremtéséről.** Smith György angol tudós Assziriában ásatásokat végezve, egy táblát talált ékirással, mely a világ teremtéséről szól s melyet sikerült neki megfejteni. A monda a világ keletkezésének korszakával kezdődik, midőn még csak zür-zavar volt. Élénken van leírva a világegyetem üres és sivár állapota s a földnek a khaosz általi teremtése. A khaosz fölött Tisalat nevű nő hatalom uralodik, mely hasonlít a Verosusz-féle Thalathoz. Az asszír monda a többiben igen sokban hasonlít a bibliához. Le van írva az égi lény (sátán) bukása; büszkén emeli föl kezét a mennyi istenség ellen, kocsiban robot végig a mennyben, vihartól körülveve, kezében villámokat tartva. E lázadás a mennyben háborút támaszt, a gonosz hatalmak legyőzetnek s az istenek fokozatosan teremtik a világot, hasonlóan mint a biblia mondja, művetek több ízben megnézik s jónak mondják. Az utolsó teremtmény az ember, ki föl-emelt fölül jár s ment a büntől, s az istenek beszéltettséggel megáldják.

— **Nagy életkor.** Waldeck festő Párisban e hóban ünnepli 109-ik születési évfordulóját. Waldeck 1766-ban XV. Lajos alatt született, s így megérte XVI. Lajos, a nagy forradalom, a direktorium, a császárság, a restauráció, az 1830-iki július,

a reményelt nyílást, elől, jobbra, balra, — az üreg el volt zárva mindenfelől, a hátuk mögött maradt egyetlen kijáráson kívül. Sehol semmi ut.

— Hát Saknussem hol mehetett át?

— Ő is megakadt itt?

— Lehetetlen! — kiálta Axel, kit mondhatatlan önbizalom lepett meg. — Nézd csak bátyám: e fal nem tömör, bár annak látszik. Valamely földalatti forradalom hengerítette ide e nagy gránitdarabot, mely az előbb nyílt üreg száját betömte s talán századokkal Saknussem után bezárta az utat, a melyen ő járt. El kell innen távolítanunk e kődarabot.

De azt könnyebb volt mondani, mint végrehajtani. Műszerek nagyon is gyöngék voltak arra s karjaik még gyöngébbek ily titáni földadathoz. Csákány és véső, kalapács és vasrud mit sem tehetett itt. A szikla hangja, a mint döngöttek, elárulta, hogy itt nem egy-két lábnyi sziklafal áttöréséről van szó, mint a Janó patakánál.

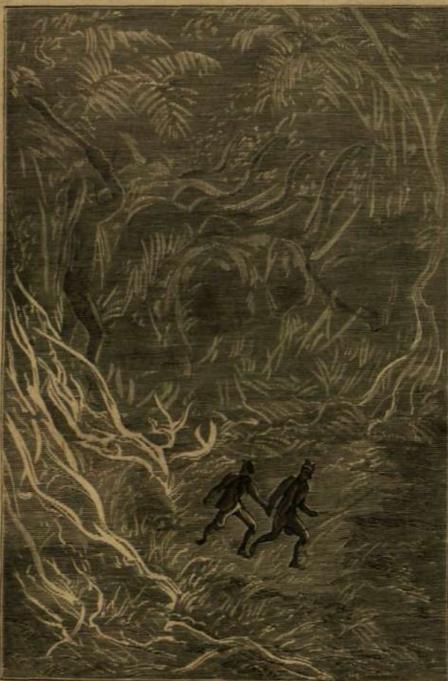
Itt csak nagyobb természeti erő működhetik sikeresen. A lópor, a dinamit!

használni, hogy Axel futva hajóra szálljon s ők, mindhármod megfeszített erejével minél beljebb hajtsák a tutajt, mert készen kelle lenniök, hogy a roppant rendülést a víz is meg fogja érezni. Míg Axel a kanócz végének tüzet adott, Janó a tutajt eloldotta s indulásra készen tartotta. Axel szaladva tért vissza, begrott a tutajba s egész erővel eveztek. Lidenbrock kezében tartotta chronometerét s számlálta a perczeket.

— Még nyolcz perczünk van... Még hat... Még öt... Még három... Még kettő... Még egy!... légy készen, vigyázz!

Mi történt? Az irtózatot robbanást már nem hallották. A tutajt egy borzasztó hullámvetés a magasba ragadta, mint egy kőszál csúcsára, melyen szédítő libegéssel ingadozott. Villámhoz hasonló fény, a fölrobbant lópatut fénye vakította el szemüket; a rázkódástól pedig mindhárman előre buktak. Egy perczre elvesztették eszméletüket.

(Folyt. követték.)

Egy új Protens!

Mi történt?

UTAZÁS A FÖLD KÖZEPÉBE.

Egyveleg.

./ **Furcsa végrendelet.** Egy nemrég elhunyt francia végrendeletében a következő sorok is előfordultak: „Kívánom, hogy halálom után testemet adják át a párisi gáz-társulatnak és ez tegye azt gázfejtő kazánjába. Szellemi tehetéseimet mindenkör a nép felvilágosítására használtam, így tehát illő, hogy halálom után a testem is ugyanazt tegye.“

./ **Csörgőkigyó-rostélyos.** Ez most a legdivatósabb nyalánkság; hol? — természetesen Észak-Amerikában! E mérges kigyó husa régóta kedves ételét képezte az őserdők éhség által gyötört vadászainak és trapperjeinek, kik a csunya állatot úgy süttették meg, hogy puskavesszőjökre, mint valami nyársra, egyszerűen fölhúzták és úgy a tűz fölött tartották. Ki gondolta volna, hogy még ezt az izlést is meg lehet irigyelni? Pedig épen civilizált emberek irigyelték meg. Vannak, kik a csörgőkigyó húsától egészen el vannak ragadtatva és azt mondják, hogy az angolna bár hogy van is elkészítve, meg sem közelítheti azt. Vajon mit szól ehhez az a halkóstoló bizottság, mely pár hét előtt a brightoni aquariumban ülésezett s ülésait oly lakomával rekeszté be, a melyen az angolna 15 különféle módon elkészítve került föl az asztalra?

Lajos Fülöp, 1848, a második császárság, a szeptemberi forradalom, a commune, Thiers, s mindkét alaku septennatus korszakát. Robespierre kortárs és Lamartine barátja, akárhány élezes adomát beszél el a lefolyt századból.

— **Utazás a másvilágra inkognitó.** Nimes-ban Franciaországban, nemrég halálra ítélték egy embert gyilkosság miatt. Az ítélet végrehajtását azonban napról-napra halasztani kell, mert az elítélt vonakodott kiltét megmondani, s névtelenül meg a törvényszék nem igen volt hajlandó valakit kivégezni. Végre azonban tudtára adták neki, hogy utolsó órája közel van; az elítélt nyugodtan fogadta e hirt, sőt kijelenté, hogy már rég várta azt. Kérdezték ekkor ismét nevét, ő azonban kijelenté, hogy ha kegyelmet adnak is neki, még sem mondja meg azt, mert ezáltal nejt és gyermekeit gyalázatnak teszi ki. A legnagyobb nyugalommal ment a vesztőhelyre s midőn a nyakát a guillotinera fektették, még egyszer ismételte az összegyűlt előtt, hogy névtelenség által családját akarja a gyalázatól megmenteni. Mielőtt szavait bevégezte volna, a bárd leesett, s meghalt ismeretlenül.

szakad egymástól, hol egymásra torlódik. Darabokra zúzódik s megint tömbbé szorítatik más jéglapok nyomása által. S e tusakodó, küzdő, egymást dülő jégdarabok sajátságos hangokkal töltik meg a folyó fölötti levegőt, miknek hallása borzongást idéz elő az emberben. A toluó jégnek az a leírhatatlan zöreje, mely egy neme a halk süvöltésnek, önkénytelen eszedbe juttatja az enyészetet, melynek ajgétől zajló folyam találó jelképe. Mivé törpül az emberi erő azzal a láthatatlan, óriási hatalommal szemben, mely ez iszonyu sulyu jégmennyiséget ellenállhatlan erővel zúdítja maga előtt? Melyik hajó, még ha egy második „Great-Eastern“ lenne is nagyságra nézve, kisérhetné meg utra kelni ily jégzajlás idején?!

A part mentén recsegve torlódik föl a jég. Néhány szilárdan parthoz láncozott s kötött dereglye nyög a nyomás alatt, melyet a hozzájuk szoruló vasok lapok és tömbök okoznak. A megfeszülő láncozok nyikorognak. A kikötő-hidak száljai meginganak s meg-megroppannak, a mint egy nagyobb jégdarab ütődik hozzájuk. A Duna zaklatott vize szinte szemlátomást dagad, s ellepi a kőpart aszóbb lépcsőit. De a hatalmas zajlás nem tart soká. Reggelre elvonul a jég zöme, s a rá következő utóhad elegendő helyet talál magának a budai part mentén is.

E kép még a nehezen tágító téblől volt véve.

Most azonban nehéz volna találnod valamirevaló jégdarabot a folyó felszabadult tükrén, melyet a márciusi nap sugarai csökólnak szűzies szerénységgel. Majd eljő az az idő is, mikor e csökök hevítini fognak és tüzes menyecskevé válik e most még ártatlan nap.

Tavaszdik.

Az aszfalton tarka sokaság zsbong és kering, örülve a verőfényes napnak és még inkább az alkalomnak, hogy megmutathatja a legújabb divatu tavaszi öltözékeket. Hosszu uszalyok söpörnek suhogva végig a járdán. Vékony lábszárát vergetve, eresztí szélnek tavaszi kabátja szárnyait a telivér dandy. A gomblyukakban a március első szerény ibolyái illatoznak. Fiatal hadiak gyönyörködve nézik a nap fényében csillogó szűz kardjukat. Podagrás öreg urak először kockáztatnak egy rövid sétát a szobában töltött tél után. Örül az életnek minden lény. A kikelet varázsa!

A korzón együtt láthatod a „tisztelt ház“ költségvetési vitájának legszorgalmasabb szónokait, a kik a „szabadelvű párt“ közel klubhelyiségeiből le-lejárnak magukat szellőztetni a Dunapart aszfaltjára. „Re bene gesta“ — t. i. elköltött ebéd után — a sétálásra nincs alkalmasabb hely e partész hosszánál, hoya nem hat el a kocsikerekek dübörgése. Az egykori ellenfelek között teljes az „entante cordiale“. A volt baloldal legnagyobb — majdnem „legvastagabb“ — at mondtam — pénzügyi kapacitása aligha nem a defezit fűdőzésére vonatkozó terveit adja elő egy csoport volt jobboldali képviselőnek, a kik oly elismerőleg böltingatnak, mintha egészen megfélemedtek volna már azon „derültségről“ s „ohó“-król, melyekkel a tisztelt bihari financier beszédeit még nem oly régen fogadták. A „nem fuzionálunk“ egyik leghangosabb volt jobboldali szósólóját két telivér ex-balközépi fogta közre. Az érdemes férfiú — mosolyog arca után itélve — a lehető legjobban látszik magát érezni a megszeliidült „tigrisek“ társaságában. Hja, a politika mécesében a víz és olaj is össze szokott folyni olykor.

Egy féltucat monokli feltűnése a „jobboldali ellenzék“ ugyanannyi tagjának jelenléte enged biztos következtetést vonni. A pártvezér stereotyp monokli-ja elragadt a parttagokra is, kik a szemükbe csipetett üveget aligha nem diadalra juttatandó elveik symboluma gyanánt viselik. „In hoc signo vinces.“ Ki tudja, minő jelentőséggel bírhat majdan a monokli a világtörténelemben, ha báró Sennyey pártja érvényre juttatja valamikor elveit? Tán megerjük még, hogy a konzervatív párt elfogadja Európa-szerte a monokli-t a konzervativizmus tábori jelvényének, melyről egymásra fognak ismerni az igazhitűek, mint a szabadkőművesek kézzorításukról, s Németalföld szabadságának kiküzdői koldus-társnyájukról, melyet az elnyomatás jelképe gyanánt hordtak oldalukon. Tisztelet azért a monoklinak, mely legújabb keletű ellenzékünk pártjelvénye...

Tavaszdik.

Az akadémia csendes vérű tudósainak ereiben is pezsgésbe hozta a kikelet élető ereje az eddig oly békesen keringő folyadékok, s a hétéfő ülésen lángra lobbant a meghasonlás hosszabb idő óta pislogó tüze a két ellentétes nyelvészeti tábor előharcosai között. Emitt kurucz, amott labbanz. Nem kisebb két ember, mint Toldy Ferencz és Fogarasi János indították meg a harcöt nyelvészeti álláspontjuk sérthetetlen fontartása érdekében, a „Magyar Nyelvőr“ által képviselt „nyelvtisztító“ irány nyelven, melynek jellege a „trop de zèle“: a tulságos buzgalom, minden elismeréremelő jóakarattal melletti is. Az akadémia ülésterme rég nem hallott már oly harcziás értekezéseket, minőkkel a két ősz tudós szállt síkra pánczélosan és vértveze a tulságos kritikát gyakorló nyelvújítókat ellen, kik magukra vállalták a nagy, s aligha létesíthető földadatot: kiküszöbölni minden szót, melyet álláspontjuknál fogva nem tartanak nyelvészeti helyesnek. A támadás földadatában ügyesen osztozott meg egymással a két bajnok. Míg Fogarasi, mint a szó Odysseusa elővigyázatosabb s mondhatni kedélyesebb modorral sujtott az ellenfél felé, addig Toldy „haragos Achillesként“, magasra emelt karddal s harzi kiáltással rohanta meg az ellentábor. A megtámadtak nevében Szarvas Gábor fölveté az odadobott kesztyűt, megígérve, hogy közelebb helyt áll nyelvészeti törekvéseiért az akadémia küzdterén — bocsánat: — ülésteremben.

A harc eszerint még csak most fog igazán kitörni. Ohajtjuk, hogy eredménye — bármilyen legyen is máskülönb — hasznára váljék nyelvünk kívánatos tisztaságának. De az „ivad“-féle szavakból a világot sem kérünk többet. Azoktól borsózik a hátunk, s azt hisszük minden jóra való magyar ember is. Ha mindazáltal ránk erőszakolnák e szavakat — „par ordre du mufti“ — akkor bizony megtörténnék, hogy helyes nyelvérzékkel bíró inrok, mint Toldy is jelzé, inkább tartanak irányadónak Arany, Czuczor, Eötvös, Petőfi, Katona és Jókai magyarságát, mint azt, melyet az „ivad“ különben érdemes gyártói kötnek lelkünkre.

Borosyáni Nándor.

Utezei világitás hajdan és most.

Mikor XIV. Lajos uralkodása alatt Páris utcait először kivilágitották, mindenki meg volt győződve, hogy annál nagyobb szerű fényesebb látvány nem volt s nem is lesz a föld kerekéségén soha és sehol. E nagy esemény megbámulására meghívták az egész világot és a francziák szerül hitték, hogy a mit ők akkor tettek, az a modern polgárosultság legnagyobb vívmánya; szentül hitték, hogy e csodálatos találmány sem a görögöknek, sem a rómaiaknak nem jutott eszébe. Pedig hát az óriási város egész kivilágitása néhány homályos lámpából és pislogó fáklyából állt, melyek a mostani gázvilágitás mellett apró Szent-János-bogárkákka törpültek volna le.

Hogy vajjon a görögök és rómaiak világitották-e városaikat éjjelenként, ma sem tudjuk bizonyosan. Igen valószínű, hogy a régi Róma, egy-két nagyobb szerű ünnepélyes alkalmakat kivéve, teljes sötétségben volt hangya éjjelenként. Antiochia, mely időszámításunk 4-ik századában kelet legfényesebb fővárosa volt, ugy látszik, hogy ismerté a föbb utcákon és középületek körül felfüggesztett lámpák használatát, sőt e tekintetben ő mutatott példát legelőször a többi nagy városoknak is. Nagy Konstantin császár Konstantinápolyt minden hűvet-estén kivilágitatta lámpákkal és viaszgyertyákkal. A régi Egyiptomnak minden városa, mondhatni az egész ország ki volt világítva Isis ünnepén az olajjal telt edényekben uszó mécesek által, és maga Róma is, az áruló Catilina kiüzése után, hatalmas fáklya- és lámpafényvel tisztelte meg az ünnepeit Cicerót.

A középkorban, legalább Spanyolország mórjai, jól ismerték az utezei világitás szükségességét s igyekeztek is azon segíteni. Draper írja híres művelődéstörténetében, hogy az Omayyádok székelyén, Kordovában, a Guadalquivir partjain, a polgárok tíz angol mérföldnyire a legszebb paloták és középületek által képezett széles utcákon sétálhattak föl s alá, melyek minden este fényesen ki voltak világítva. Nem igen valószínű azonban, hogy még akkor a többi európai államok föbb városaiban is rendszeren világitották volna éjjel az utcákat.

A szó mai értelmében vett utcai világítás egészen az újabb kor találmánya és a czélszerű találmány gyakorlati alkalmazásában mindenkéltől Páris és London versenyeztek sokáig egymással. A XVI. század elején, mikor Páris utcaízü tömve voltak rablókkal és gyújtogatókkal, rendeletet adtak ki a lakosoknak, hogy este kilenc óra után minden ember égő lámpát vagy bármi más világító eszközt függesztesse ki háza elé. 1558-ban égő szurokkal s más ékevény anyagokkal telt edények voltak bizonyos közökben az utcázak felállítva. Kevés idővel azután közközlésen lámpákat függesztettek ki. E lámpákat eleinte csak a téli hónapokban használták, hanem csakhamar egész éven át égve tartották esténként. Azután a reverberáló (a fényt valamely fényesre csiszolt érczlapról visszaverő) lámpákat találták fel, s azokat, mikor először fölállították, a látványos párisiak óriási tömegekben állták körül. 1777-ben a Páris és Versailles közt levő, majdnem kilenc angol mérföldnyi hosszú út egész hosszában ki volt világítva, míg azután a jelen században a francia főváros addig-addig tökéletesítette utcaízü lámpáit, míg végre a gáz használatának behozatala Páris utcaízü éjjel is oly fényessé tette, mint a milyenké fényes nappal szoktak lenni. Ragyogó lángjai sohasem aludtak ki legutóbbi szomorú megaláztatásáig, a mikor csillogó boulevardjai és tündéres parkjai szokatlan homályba voltak burkolóva.

London azt vitatja, hogy már 1414-ben világított utcaízü lámpákkal; hanem ez az állítás nagyon kétségesnek látszik. 1668 körül a polgároknak meghagyották, hogy kiki egy lámpát függesztesse ki háza előtt minden este, míg a tél tart; azonban e parancsnak egészen 1736-ig nagyon hiányosan engedelmekdedtek. London szűk utcaízü rablókól hemzsegték s az élet és vagyon szerfölött bizonytalan volt a sötétségben. Azután közközlésen üveglámpákat állítottak fel; ezeknek száma gyorsan emelkedett s a múlt század vége felé London lakói már nagyban dícsékedtek utcaízü világításuk czélszerű rendszerével, mely a párisit jóval felülmulta. A városból kiágazó utak hét-nyolcz angol mérföldig szép kristálylámpákkal voltak szegélyezve. A keresztutaknál e lámpák világát nagyszerű hatásuk irták le; s a mit ma nem igen tartanánk egynek füstölő pisla fények homályos és gyarló világ sorozatánál, akkor a művelt világ egyik legbuzgalmasabb csodájaként volt elhíresztelve. Regényírók és költők magasztalták a már akkor hatalmas léptekkel növekvő, népesedő és terjeszkedő angol főváros éjjeli világítását. Bécs, Berlin s a többi európai nagy városok azonnal utánozni kezdték London és Páris példáját s Új-York és Philadelphia is csakhamar elfogadták e czélszerű szokást. Csupán az egy Róma, mely még mindig a sötét középkor hagyományain ábrándozott, — csupán az örök város, a hajaukor hatalmas fővárosa késett még mindig utcaízü világításával; a pápák mindenkor diühös elleni voltak ez eretnek találmánynak s többre becsülték a sötétséget a világosságnál.

Idővel esodaltos előhaladást tettek e találmány tökéletesítésében is. Három századon át a polgárosultság fokát az utcaízü lámpák száma szerint határozták meg, és így nem esoda, hogy e találmány tökéletesítésére annyi gondot és igyekezetet fordítottak. Nemsokára bekövetkezett a lámpákban a szó valódi értelmében vett „fénykora.“ A khinaiak, kik — a mint látszik — a legtöbb modern találmánynak ősidőktől fogva birtokában voltak a nélkül, hogy azokat tökéletesítették volna, régóta ismerték a gázvilágítást, csak hogy természetesen a legkezdtelegesebb alakjában. Ők ugyanis a kőszéntelepekbe esőveket bocsátottak és a kőszéntől magától kifejlődő természetesen gázt lakásaikba, sőt utcaízükra is vezették abból a czélból, hogy azokat ily módon a szükséges világossággal éjjelenkéntelláthassák. Sőt a gyárakban és a főzésekben is használták azt. De a gázkészítés mesterségét sohasem tudták fölhaladni. 1792-ben Murdoch Vilmos használta először a gázt műhelyének, Irodának és lakásának világítására Redruth-ban Cornwall grófságban. A birminghami gyártulajdonosok siettek alkalmazásba venni e hasznos találmányt. A gázvilágítást szokatlan és azelőtt egészen ismeretlen fényessége általános figyelmet ébresztett. Az 1802-iki békekötést, mely maga is oly rövid tartamú volt, mint egy ünnepélyes világítás, a

birminghami Watts- és Bolton-féle gyárak fényes világításával ünnepelték meg, a melynek fénye versenyezni látszott a csillagok ragyogásával. A czélszerű találmány gyorsan terjedt szét az egész művelt világban. London végtelennel látványos lámpáit hajdan úgy szeretett büszkélkedni, most már nagyon kisszerűnek találván, mérőföldre terjedő gázvilágítással városai hasonló fényvel világították ki népes utcaízüknak minden zegezugát. Sőt a sötét Róma sem állhatott ellene az új találmány hivatogó csábításának; Gergely pápa anathemáit számba sem vették s az eretnek gáztársulatok fényes világót kezdének deríteni a pápai főváros rejtett borzalmaira. Párisnak fényes álma, melyely XIV. Lajos alatt dícsékedett, végre csakugyan beteljesült s az ujkor szülőitől oly maradóan fényvel árasztották el városaikat, melyekről Periklesnek és Augusztusnak fogalma sem volt.

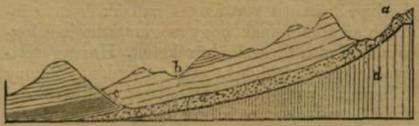
Sámi Lajos.

A források eredete és az artézi kutak.

(Lylltől.)

II.

A víz fölszállását és kiömlését az artézi kutakban általában, és, a mint látszik, nem is ok nélkül, ugyanazon alapelvre szokták visszavezetni, melyen a mesterséges szökőkutak vizugrása alapszik. Vegyük fel például, hogy egy likacsos réteg vagy rétegsorozat (l. az ábrát) a a d áthatolhatatlan sziklán nyugszik és egy más

szintén áthatatlan természetű tömeg által fedetik. Ily körülmények közt az egész a a tömeg könnyen, tele szívódhatik vízzel, mely annak valamelyik magasabb és a talaj felszínén fekvő részéről alászáll, például egy hegyes vidékről, hol nagyobb esőzések történnek. Tegyük fel, hogy valamely ponton például b-nél, nyílást furunk, mely fölfelé szabad utat enged az a a-ban meggyült vízmennyiségnek, mely ezen alatt álló szintvonalán ama jelentékeny vízszlop nyomását szenvedti, mely ugyanazon réteg magasabb részeibe összegyűlt. A víz ekkor ki fog özölni, épen úgy, mint a csapra ütött hordóból a folyadék, és oly magasra fog felszökni, mely kiindulási pontjának szintvonalával egyenlő leend, vagyis jobban mondva, oly magasságra, mely megfelel ama víznyomásnak, melyet azelőtt az összegyült s bezárt víz az a réteg vagy viztartó fedőjére és oldalfalaira gyakorolt. Épen így, ha véletlenül egy természetes talajrepedés, c történi valahol, itt a föld felületén ugyane törvény alapján fog egy forrás előállni.

Az artézi kutak furásánál a sikertelenség okai közt meg kell említenünk ama számtalan sok hasadást és egyéb szabálytalanságot, mely nemcsak a rétegekben igen gyakori, továbbá ama mély sziklarepedéseket és völgyeket, a melyek hasadékaik némely vidéket keresztül-kasul metszenek; mert a hol eme természetes vízvezető (vízfolyási) vonalak megvannak, ott csak csekély mennyiségű víz marad fenn arra, hogy mesterséges utakon merjük ki a föld gyomrából. Ki vagyunk téve a furás sikertelenségének mind a likacsos, ép úgy mint a vízhatlan rétegek nagy vastagsága, valamint a vízágyak jelentékeny mélysége miatt is, mely utóbbi a vizeket, a szomszéd magasabb területekről, valamely más ellenkező irányban levő teknőbe vezetheti tovább, mikor a furások egy oly meredek hegyoldal aljában eszközöltenek, a hol a rétegek befelé, vagy pedig a szikla homlokzatával ellenkező (átellenes) irányba hajlanak.

Csupán csak a dombok vagy hegyek távolsága ne riaszson vissza bennünket a kísérletek-től: mert a vízmennyiség, mely ama magasabb pontokon eső alakjában lecsapódik a szerfölött lejtős vagy épen függőleges rétegeken, vagy pedig a szétmálladozott sziklák repedéséin át könnyen jelentékeny mélységig hatolhat be, és gyakran, miután már nagy távolságra elszívargott, újból

fölfelé kell szállania, s más repedéseken át ismét annyira fölemelkedik, hogy az alantabb fekvő vidékeken közel jut a föld felületéhez. Itt aztán meglehet, zavargás nélküli vízszintes rétegek borítják, melyeket épen csak át kell furni, hogy vízhez juthassunk. Itt nem kell felednünk, hogy a föld alatt folyó vizek futása csak távolról hasonlít némileg a föld felületén folyókéhoz, a mennyiben az utóbbiaknál a vizek szakadatlan esése van a magasabb szintvonalról az alantabbra, a folyó eredetétől egészen a tenger széléig; ellenben a víz néha jóval alább ereszkedhetik a tenger-színél, míg azután másutt annál ismét jóval magasabbra emelkedhetik.

A furó által bizonyossá lett egyéb sajátosságos tények közt az is bebizonyult, hogy különböző koru és alkotású rétegek közt gyakran nyílt átjárók léteznek, a melyeken át a földalatti vizek szabadon keringhetnek. Így például St. Ouennél, Franciaországban, egy kút furása alkalmával öt különböző vízfekvetet vágtak keresztül, melyek közül mindenikből elég vizet kaptak. A harmadik víztartalmú rétegekben, 150 lábnyi mélységben, egy üregre bukkantak, melyben a furó hirtelen körülbelül egy lábnyira süllyedt és a melyből a víz nagy mennyiségben lövelt föl. A furó eszköznek hasonló, több lábnyira függőlegesen, mint valami üres térben történt esését tapasztalták Angolországban és más helyeken is. Tours-ban 1830-ban egy kút épén egy mérszeregen furtak keresztül, midőn a víz 364 lábnyi mélységből egyszerre csak meglehetősen nagymennyiségű finom homokot hozott föl magával, tele növényi alkatrészek- és kagylókkal. Többek közt egy töviseszerű több hüvelyknyi hosszú tüskét is fölismertek, melyek a vízben állástól egészen meg voltak feketedve, ugyazint több mocsári növény törzseit, s néhány gyökér darabját, melyek még fehérek voltak, végre ugyane növényeknek magvait oly ép állapotban, melyből azt lehetett következtetni, hogy legfeljebb csak három vagy négy hónapig lehettek a vízben. A magvak közt a *Galium uliginosum* nevű mocsári növény magvai; a csigák közt pedig egy édesvízi faj, a *Planorbis marginatus* s több szárazföldi faj, mint a *Helix rotundata* és *Helix striata* voltak képviselve. Duxardin ur, ki másokkal együtt e tüneményt megfigyelte, úgy véli, hogy a víz Auvergne-nek vagy Vivarais-nak valamelyik völgyéből foly oda, körülbelül 150 mérföldnyi távolságról az elmúlt ősz óta.

Hasonló tüneményt említenek Reimkeban, Bochum mellett Westphaliában, hol egy artézi kut vize 156 lábnyi mélységből, több apró, három-négy hüvelyk hosszú, halat hozott föl, amár a legközelebbi folyók azon a vidéken több mérföldnyi távolságra vannak. Némely artézi kutakban, melyeket a francziák a Szahara-sivatag északkeleti részében furtak, a víz gyakran hozott föl apró eleven halakat, mindjárt az első kilövelés alkalmával. 175 lábnyi mélységből. Desor ur írja, hogy ő 1853. januárjában látott néhányat e halak közül az Ain-Tala óáz egyik kútjában. E halak a Cyprinodonok fajához tartoztak és nem voltak vakok, mint a melyek az adelsbergi és kentucky-i barlangokból kerültek ki, hanem teljesen kifejtett szemekkel bírtak. A legközelebbi tócsák vagy tavak e helytől nagy távolságra feküdtek a sivatag felületén, s a csigák, halak és növényi alkatrészek földalatti továbbállításának eme, valamint előbb említett eseteiből is eléggé kitűnik, hogy a víz nem csupán úgy egyszerűen szívarghatott át, valamely likacsos közetten keresztül, hanem bizonyára összefüggő földalatti csatornáknak kellett oda jutnia. Ily példák bennünk ama föltevést keltik, hogy a folyók likacsos medreit sok esetben a források táplálói gyanánt tekintjük.

A hétről.

○ Oh áldott tavaszi napsugár, a ki föloldottad a Duna árjait a jégbilincs alól, — légy áldva, százszor áldva, hogy ugyanakkor befagyasztottad a hőmpolygó szóiradatot — az ország házában.

Hol vagytok ti falakat rengető nagyszabású szónoklatok, ti hazamentő dikezők, zászlóbontogató exposer, heves philippikák és álláspontot jelző orációk, melyek alig firtettek bele egy-egy ülés négy óráig nyuló tartamába, sőt néha beagaztatok még a következő ülés közé-

pébe is. Eltűntetek, elhangoztatok világgá, elkapkodott a szél, lettetek kiáltó szó a pusztában.

Ha igaza volt Petőfinek, midőn azt mondta, mennyire jó, hogy az embernek esont foga van, akkor bizonyára azt is bölcsen rendelék az istenek, hogy az embernek hus nyelve van; mert ha vasból lenne a nyelv, az országos szónokokat az új kormány alatt, az új helyzetben a rozsdá ette volna meg.

Micsoda istentelenség az, egy országos budgetet, melynek kiadási része mások hónapokat töltött be, két hét alatt tárgyalni le. Most már csak a pénzügyi tárca van hátra, s ha így megy a dolog, a hogy megindult: akkor annak is nyakára hágnak egypár nap alatt.

Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban! Oly prozaivá vált az országgyűlési világ, hogy benne már tündökölni sem lehet.

Ott ülnek a képviselők egymás mellett, mely némaságban, egy-egy csomó papir közé dugván fejköket, s czeruzával ákom-bakom numerusokat firkálva egymás alá, s azokat addálni, subtrahálni, multiplikálni és dividálni. Jaj de unalmas egy multság. Dolgozni, mint valami beamternek!

Aztán az az új kormány se hagy békét az embernek. Rohan, mintha már a nyakán ülne a tatár, vagy mintha fölne, hogy elkésik a vasuti stációról. Már uralkodása első napjaiban se nyughatott, törvényjavaslatokkal kellett előállania; rehabilitálni az adóhátrálekosokat, fölvenni őket a választók lajstromába, ha ápril 15-éig kifizetik a tartozást; nemzetközi postaegezmenyt cikkelyezni be, a nemzeti színház beházára alkotni törvényt, gondoskodni arról, hogy a tanító, quos dii odere, urambocsa!, még nyugdíj is nyerjenek. Hisz ez már nem is törvényhozás, hanem valóságos korteskedés.

„Furcsa lesz az, ha ez majd egy darabig így men.“ — még megaláljuk érni, hogy rendbe jövünk. No az lesz a világ nyolczadik csodája.

Természetes, hogy az ily lélekzetfulasztó munka közben egy kis pihenőre is van szükség. Erre épen jó alkalom a husvét, az engesztelési, a kölcsönös békítés, a feláradás ünnepe. Ez alatt az országgyűlés tiz napi vakációt tart.

Használjuk fel azt az időt arra, hogy öntözük le egymásról a gyűlölködés szennyét s készüljünk a feltámasztás nagy munkájához.

Irodalom és művészet.

— A Telek-pályázat sorsa az akadémiának márczius 19-kén (mint az alapító neve napján) tartott rendkívüli ülésében döntöttek el. A bíráló bizottság nevében Szász Károly terjesztette elő a jelentést. A pályázat meg az előbbi évekhez képest is gyarló volt az idén. A 12 pályamű közül hat minden kritikán aluli színység, öt egy vagy más tekintetben említést érdemelt, de irodalmi szintvonalon alul áll, és csak egy mű volt, mely legalább irodalmi szintvonalon áll, bár még ez is oly csekély költői, drámai és színi becsű, hogy a bizottság többsége ezt is csak kénytelen-ségből ajánlhatta a jutalomra, melyet ennek: a „Jóslat“ címűnek az akadémia a 110 §. alkalmazása mellett oly módon ítélte oda, hogy a jelölés levél csak akkor bontatik föl, ha a szerző a jutalom fölvétele végett jelentkezni kíván. Egyik kedvezőbb ítélettel levél, különvéleményt jelentett be.

— „Wesselényi Anna élete és jellemrajza“ cím alatt Deák Farkastól közelebb terjedelmesebb történeti mű fog megjelenni, mely már sajtó alatt van. Szerző s munkából több érdekes részletet olvasott föl a történelmi társulat ülésén.

— Mai számunkhoz a Halász Imre által szerkesztett s a Franklin-Társulatnál megjelenő „Közérdek“ című nagy politikai lap mutatvány-száma van mellékelve. A megváltozott politikai helyzetten szemben a „Közérdek“ újra körvonalozza programját, melyből a következő sorokat

emeljük ki: „Daczára a változott viszonyoknak, a „Közérdek“ nem érzi szükségét annak, hogy eredeti programját, melyet megindulása alkalmával maga elé tűzött, a megváltozott politikai divatnak áldozatul hozza. — A koalíció tényét üdvözöljük, mint a nyolcz éves meddő közjogi párt-harcz befejezését, de e magában öröndetes tény csak kiindulási pontnak ismerhetjük el, nem pedig léteapnak s létjognak oly kormányra néve, mely azon fényes missiót vindikálja magának, hogy nyolcz év tévedéseinek s hibáinak következményeit jóvá teendő.“ A kormányval szemben követendő magatartását így részletezi a „Közérdek“: „Mint magyar hazafiak, óhajtjuk, hogy a magyar kormány erős és hatalmas legyen, s neve tisztelettel említsessék a haza határain belül s e határokon túl: de nemcsak jogosnak, hanem elkerülhetetlenül szükségesnek tartjuk vele szemben a kritikát s az éber ellenőrzést. S e kritikát és ellenőrzést gyakorlatni fogjuk oly tárgyilagosan s oly szigoron, a hogy azt lelkiismeretünk s legjobb meggyőződésünk sugallja.“

— Új lapok. „Sport“ cím alatt szakközölynt indít meg Kolozsvárott K. Papp Miklós. Az új lap, melynek főmunkatársa Móricz István lesz, nemcsak a vadász- és lovasegyletek, hanem a lövész-, torna-, tüzoltó- és koresolyázó egyletek érdekeit is fogja képviselni. A „Sport“ május elején indul meg, s előfizetési ára egész évre 6 frt. — „Garabonczás Diák“ cím alatt Darmay Viktor humorisztikus képes lapot indít meg, mely a „közjogi ellenzék“ humorisztikus közlönye leend. Előfizetési ára negyed-évre 2 frt.

— Az „Új Idők“, a Benedek Aladár által szerkesztett szépirodalmi és művészeti hetilap új előfizetési fölhívást adott ki az ápril-junius évnegyedre, a melynek kivonatosa tartalma mai számunk hirdetései közt olvasható.

— Az „Othon“ márcziusi füzeté következő tartalommal jelent meg: „Társadalmunk természetlenségéről“ Hegedűs Sándortól, „Az elkárhozott dalai“ Szász Bélától, „A hol az akarat kezdődik“ Margitay Dezsőtől, „Bolyai Farkas“ tanulmány Négy Lászlótól, „A magyar költők“ Dalmady Győzőtől, „A borzas kakas históriája“ Kozáki Károlytól, tárca Balázs Sándortól, irodalmi arckép Vidortól, stb. E havi közöly előfizetési ára évnegyedre 2 frt.

— Nemzeti színház. Márcz. 12-én Jókainé asszony harmadik vendégjátékául Schiller egyik kiváló drámai alkotását: „A messinai hölgy“ et adták elő. A művésznőt, ki nehéz és fárászó szerepét nagymérvű gyengélkedés daczára mindvégig erőteljes hévvel játszotta a közönség minden jelenetnél fokozódó tetszés kitérésével halmozta el. — Márcz. 13-án Erkel F., Hunyadi László“ című dalműve került színre, Bencza Idával (Szilágyi Erzsébet) és Hauck Minnievel (Gara Mária). — Márcz. 15-én „A sphinx“, Feuillet Oktáv drámája került először színre a nemzeti színházban. Feuillet „Sphinx“ egy nő, De Chelles Blanka asszony, a ki különöz, bizarr és szabad modorával kedvezőtlen hírbé keveri magát a gyanakvó világ előtt. Férfje messze földön van, s egyáltalán a színpadon nem jelen meg. Blanka bizalmas baráti viszonyban áll unokatestvérével, Bertával, a ki a komoly, higgadt és érvényes Savigny neje. Ez utóbbi nem akarja, hogy neje Blankával társalogjon, s erkölcsi leckét tart neje barátnőjének. Most azonban váratlan fordulatot vesz a mű. Blanka, ki rég óta szerelmes volt már Savignybe, megvallja neki szerelmét. A helyzet bonyolódik, mig nem azáltal ér véget, hogy Blanka megmérgezi magát. Ime a mű dióhéjba szorított meseje. A darabot a nem nagyszámú közönség elég kedvezően fogadta. Blankát Prielle Kornélia asszony adta, megszokott művészetével. A közönség ismételve kitüntette tapsaival, s a kerti jelenet után háromszor kihívta. Mellette még Helvey Laura és Náday váltak ki, kik szintén részestettek a közönség tetszésében. — Márcz. 17-én Jókainé asszony lépett föl a „Rang és szerelem“ című vígjátékban, megindító érzéssel játszva el a fiáért rajongó, egyszerű s kedélyes majorosné szerepét. — A nemzeti színház igazgatósága hír szerint nem fogadta el „A bojár leánya“ című operát, melyet egy állítólag az orosz arisztokráciához tartozó hölgy, Adajewszka Ella k. a nyújtott be közelebb.

— Liszt zongorajátékát hallani nagy közönség

gyűlt össze hétfőn este a redoute kisebb termében. Jótékony célra, a Mária-egylet javára játszott, s némely hírek szerint ezuttal utolszor játszott a közönség előtt, mert végkép vissza akar vonulni a nyilvánosság elől. Ez a hír már a hangverseny alatt elterjedt, s Liszt nagy ovációkban részesült. A hangverseny jövedelme 2800 frt körül van.

Közintézetek, egyletek.

— A magyar tud. akadémia nyelv- és széptudományi osztályának márcz. 15-ki ülése fölötté érdekes fejldött azon harcz által, melyet ez ülésben Fogarasi János és Toldy Ferencz, nyelvésztünk e régi bajnokai, izentek a „Nyelvőr“ által képviselt nyelvújítói iránynak. Az ülésben Pulszky Ferencz előkölt, s nagyszámú közönség volt jelen. Fogarasi János tartotta az első fölolvast, az „uj szókról“ értekezve. Előadását azon kezdte, hogy az elő nyelv nem állapodhatik meg fejlődésében. A nyelvészpítés Kazinecy és iskolájának érdeme, mely egyesítve Révay nyelvtanával, irányt adott a nyelv művészi kifejtésének. Tagadhatlan, hogy a nyelvújítás gyors és általános munkája közben rozszavak is gyártattak és csuszak be a nyelvbe, ámde a többség helyes nyelvérzéké mindig meg tudta különböztetni a jót a rossztól, eljette mihamarabb az utóbbi. Értekező fölemlíti aztán a forrásokat, melyekből új szavakat lehet vennünk. E források: a tájnyelv, a régi nyelv, a szóelemzés vagy etymologia, s a szóhasznosság vagy analogia. Az új szóknak négy kellékkel kell bírniok, s e kellékek: a szabotosság, a jó- vagy széphangzás, a rövidség s a helyes nyelvérzék. Értekező itt védelmébe vette a „Nyelvőr“ által üldözött „da, de“ képzőt, a rokonyelvekből fölhozott példákkal bizonyítgatva jogosságát. Nem lehet kifogást tenni az „elnök“ s „egylet“ szavak ellen sem, melyek minden kelléknek megfelelnek. Ugyancsak a „rakpart“, „raktár“, „szálloda“ stb. szokat is helyeseknek tartja. Aztán párhuzamot vont a század első tizedeiben divott s a mostani nyelv között, idézve többek között egy napilapnak 34 szóból álló mondatát, melyben 12 oly szó van, mely Molnár Albertnek a század elején megjelent művében elő sem fordul. Fogarasi élenken megjelént fölvásása után Toldy Ferencz értekezett az „uj magyar orthologióról“, éllel és hévvel támadva meg a „Nyelvőr“ által képviselt nyelvreformot. Nem hitte volna — mondá — hogy majdnem ötven ével az akadémia megalapítása után, midőn Kazinecy dícső műve: a ma már teljes díszében pompázó magyar nyelv mindenütt érvényesül, ily szomorú ügyhöz kellend szólnania. Az akadémia által támogatott „Magyar Nyelvőr“ oly eszméket kezd terjeszteni a magyar nyelv továbbfejlesztése körül, melyeket az akadémia, ha céljának meg akar felelni, nem tűrhet meg. Tiltakozik a nyelvújítók azon eljárása ellen, hogy — elhallgatva azok neveit, kik értekezleteiken részt vesznek — a közönségben azon hiedelmet akarják fölkelteni, mintha törekvéseiket az összes magyar nyelvészek támogatnák. Fejteti aztán a megérhetlen különbséget, mely a jelenlegi s az ötven év előtti magyar nyelv között áll fon, s élesen roszalja, hogy az „ősi újítók“ a szóképzést eredeti forrásaihoz akarják visszavinni. A nép nyelvészlete csekély, s elégtelen a tudomány ezer meg ezer fogalmának kifejezésére. De a „Nyelvőr“ újítói sisyphusi munkára vállalkoznak, midőn vissza akarják vinni nyelvünket előbbi szegénységére. Hova vezetne az, ha az újítók kívánsága szerint ki kellene küszöbölünk ilyen szavakat is, mint: eszély, kedély, szilárd, szigoru, ipar, verseny, szívélyes, szerény, pamlag, tömkeleg, stb.? Leghamisabb azonban a nyelvérzékre hivatkozni az újítók, mert a nyelvérzéknek legigazibb tolmácsait a nemzet legjobb írói képezik. S kinek lehet kifogása Arany János, Czuczor, Eötvös és Jókai magyarsága ellen? A nyelvnek az élettal párhuzamosan kell haladnia, mert különben elvész s holt nyelvvé válik. Már pedig a czélba vett író munka mulhatlanul a nyelv elszegényedésére fogna vezetni. — E hangos éljenzéssel fogadott értekezés után Szarvas Gábor, a „Magyar Nyelvőr“ szerkesztője szólalt föl, tiltakozva az ellen, mintha az ő nyelvújítói irány csak rontó hatású akarna lenni. Egyébként közelebb terjedelmesen fog felelni az ellene intézett vádakra. Bud éven pedig Toldy azon vádja ellen szólalt föl, mintha ő és társai az akadémia ellen

akarnának konspirálni. A vitának Pulszky Ferencz elnök néhány tapintatos szóval véget vetett, mire az ülés föloszlott.

A magyar mérnök-egylet szombati szakülésén Kenessey Albert ismert jeles szakférfinke érkezett az „vitorlás hajókról“ bemutatóval egy csinos hajóminit, melyről föllemlít, hogy összesen 56281 hajó van a világon, mely e mintá szerint készült. Aztán a hajókészítés történelmét vázolta, a legrégebbi időktől mostanig. Magyarországon gróf Festetich állítottatott a Balaton taván számos vitorlás hajót. A sok érdekes adatot tartalmazó értekezést élénken megéljézték.

A természettudományi társulat f. hó 17-én tartott szakülésén Rózsahegy Aladár „a jód és jodkálium hatásáról a szervezetre“ cím alatt tartott értekezést. Utána Pillitz Vilmos értekezett a selyem-savról, mely meggátolja az erjedést, miért fontos szerep várakozik rá a borászatban. Hazai boraink egy része azért nem szállítható messzebbre, mivel palackokba töltésük alkalmával utóerjedésbe esnek. A sört a selyem-sav nyolekz napig megvédi a megromlásától.

A nemzeti múzeum gyűjteményi termei f. hó 16-án megnyitult, s további rendelkezésig követező rend szerint lesznek nyitva: hétfőn és csütörtökön a természet- és néprajzi tár; kedden és pénteken a régiség-tár; szerdán és szombaton a képtár, mindenkor reggeli 6 órától 1-ig. — A műipar-múzeum (a muzeumi nagy előcsarnokban) vasárnap reggel és szerdán délután 3 órától 6-ig leendő nyitva.

Két elsőrangú pénztintézet közzölyése folyt le a napokban, a mely alkalommal előterjesztett jelentésekből csak néhány számot idézünk itt, a melyek már magukban is eléggé föltűntetik a két kiválóan magyar intézet nagy fontosságát. A magyar földhitelintézet keletkezésétől 1874 végéig 52 millió forintnál többet bocsátott a hitel igénybe vett földbirtokok rendelkezésére; 4673 birtokost részesített kölcsönben; az 1874 végén fennállt kölcsönösszegek meghaladták a 41 milliót; s ez intézetnek közel 42 milliónyi záloglevelei voltak 1874 végén forgalomban. Az első hazai takarékpénztár 30 millió forintnál több betételt kezel; földbirtokra és budapesti házakra majdnem 20 millió forint adott kölcsönt, 10 milliónál többet helyezett el értékpapirokban, 6 milliót fordított váltók lezámitolására és rövid idejű hitellekre, és 115 vidéki hitelintézettel áll ma összeköttetésben a vidéki hitelszükséglet közvetítése és kielégítése végett. Ez intézet játékony czélokra adott adományairól társalapunkban már megemlékeztünk.

Egyház és iskola.

Zugiskolák Ó-Budán. Bója Gyergely fővárosi tanfelügyelő közelébb hivatalos látogatást tett Ó-Budán, s két nap alatt tizenhét zugiskolát fedezett föl. Ez iskolákban, a mint írják, a zsongorú gyermekek testileg-lelkileg nyomorultakká lesznek. Több helyen szűk és piszkos lakások szolgálnak iskolaként. Egy pár helyen pedig a konyhából, a tűzhely körül ülnek a szegény kisdedek, s órákig összezúgorodva nézik: hogyan fő az étel. Hogy a gőz, a füst s a változó hőség kártékonyan hatnak a gyermekek fejlődő szervezetére, azt el lehet gondolni. Rendes padokról, szemléltetési s egyéb taneszközökről e helyeken szó sincs. Több helyen összezúfolva a földön, vagy súlyos löcczákon meggörbedve töltenek a szegény gyermekek napoként hét-nyolcz óráig. Ez zugiskolák az illető hatóságok engedélye, vagyis tudomása nélkül állanak fenn már évek (van olyan, a melyek már 14 év) óta. Bója Gyergely az iskolaszékek előtt kijelentette, hogy e botrányos állapotot tovább tűrni nem lehet s az iskolaszékek már lépéseket is tett a zugiskolák mielelbbi megszüntetésére. A tizenhét iskolának összesen mintegy 263 tanítványa van.

Adomány. Gróf Festetich György a Gerencs építendő községi iskola részére mintegy három-negyed holdnyi földet ajándékozott.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

Egy új iparág honosult meg nálunk a bécsi világkiállítás óta, írja a „Nemzeti Hírlap“. Egy Duffey nevű francia gyárunkas a kiállításra egy titkot hozott magával, mely körülbelül abból áll, miként lehessen a kaucsukot új iparczélra földolgozni. A kaucsuszerűt kaucsuk-

öntvények igen tetszetősek, de csakhamar megkeményednek, érdessé lesznek és nyomási czélra nem alkalmazhatók. A „titok“ tehát a kaucsukoldatnak oly módni elkészítéséből áll, mely a megkeményedést kizárja és kocsonya-lágyúságát mindvégig megtartja. Egy budapesti szegény iparos pénzre tette mindenét és megvette a titkot. Műhelyét állított, és kezdte kaucsukpecesztinyomót produkálni. Ennek mindössze egy éve. Most ügynökei bejárják Európát, Szent-Pétersvártól a franciaia határig mindent lehet találni embereivel. Gyára egy igénytelen külsejű kis rongyos viskó, ott áll a csömöri uton. Ebben a szerencsétlen esztendőben, hol annyian vagyoniag bukta, ez a szegény iparos gazdag emberré lett. Így került a franciaia ipar a csömöri utra!

Mi újság?

A király ápril 1-jén indul Bécsből Triestbe, hogy részt vegyen az ottani Miksa-szobor leleplezési ünnepélyében. Ez alkalomból Auersperg herceg miniszterelnökön kívül még négy osztrák miniszter fogja elkísérni a királyt Triestbe. Innét dalmáciai útjára indul ő felsége, kit ez utjában Horst és Chlumeczy miniszterek fognak kísérni. Utóbbi miniszter ismeri Dalmácia viszonyait s beszéli a nép nyelvét. Polába ápril 10-dike körül várják a királyt, ki valószínűleg három napot fog ott tölteni. A zárai postagazgatóság rendeletet kapott, hogy előfogatokat tartson készen, mivel a király sokat fog utazni tengelyen. — Velenczébe, hol Viktor Emánuel olasz királytal találkozott ő felsége, gróf Andrássy külügyér, báró Hoffmann osztrák főnök, báró Mondel főhadsegéd s valamennyi szárnysegéd fogja kísérni az uralkodót. A találkozás nagy ünnepélylé fogja magát kinőni. Velenczében az olasz udvar részéről a királyon kívül Humbert és Amadeo hercegek, Tamás genouai herceg s Jenő carignani herceg, tehát a királyi család összes férfi-tagjai jelen lesznek. Azontólul a miniszterium valamennyi tagja s a szenatus és kamra elnökei is oda utaznak királyunk üdvözlésére. Ő felsége dalmáciai útja majdnem egy hónapot vesz igénybe; Fiumé is meglátogatja a király, a hová ez alkalomra a magyar kormány több tagja is leutazik.

Márczius 15-két nemcsak a fővárosban, de az ország különböző részeiben is igen sok helyen megünnepelték, emlékbeszédek s más szónoklatok tartásával, ünnepi menetekkel e világitással, színházi diszlocádással, lakomákkal. Mező-Turrol az ünnepi lakomáról Kossuthnak üdvözlő táviratot küldtek. Kolozsvárról Kossuthnak is, Deák Ferencznek is. Néhol e napon a pártok egyesülését is ünnepelték.

Pestmegyében is megalakult az eddigi balközép és Deák-párt tagjaiból a szabadelvű párt, mely Földváry Mihályt választá elnökeül. Az egyesülés ünnepére márcz. 17-én este lakomát is rendeztek a „Hungáriá“-ban.

Ghyczy Kálmán képviselőházi elnököt Szeged város legutóbbi közzölyése egyhangulag a város diszpolgáruál választotta.

A nemzeti színház ügyeinek rendbehozására Tisza Kálmán belügyminiszter ideiglenesen báró Podmaniczky Frigyeszt nevezte ki három hónapra a nemzeti színházhoz miniszteri biztossá.

A nyelvészek értekezlete, t. i. Szarvas Gábor és társai újabbán elítélték a „magas kor“ németes használatát, e helyett „nagy idő“, vagy „késő idő“; a „talány“ helyett a „rejtvény“ szó használatát ajánlják. A „bölcsőde“ helyett „bölcsőház“-at, a „képezde“ helyett „képzőintézetet“, a „kisdédővoda“ helyett „kisdédővoda“-t, az „egylet“ helyett pedig „egyesületet“.

Regény az országgházban. Közlebb — írja a „Hon“ — egy szép szőke urhölgyült a képviselőház hölgykarzatán az első sorban. A képviselőkarzatán pedig egy alföldi birtokos. Az ülés folyama alatt a földes ur kihívatta a házból M. képviselőt s azt mondja neki: Nekem az a szép szőke kisasszony ott a karzaton nagyon megtetszett, kérlek, légy másnagyon, s kérd meg számomra a kezét rögtön. M... képviselő, ki a felszólított mint igen komoly férfit ismerte, nem késett a rábizott feladat teljesítésével; — kérését siker követte, s a kézfogó már megtartott. Ime tehát a házasságok nemcsak az „égben köttetnek“, hanem az országgházban is.

Az időjárás, mely egy hétnél tovább a legszebb tavaszias volt, csütörtök reggel hirtelen télire fordult. A borult égről sűrű pelyhekben hullott a hó, mely egész fehér takar-

ki, hogy neje most még nem tud magyarul felelni, de biztosította a tisztelőket, hogy legfelébb 1—2 év alatt el fogja sajátítani új hazája nyelvét. A herceg neje köztudomásulag a belga király leánya.

V. Ferdinand király egészségi állapota hétfőn oly rosra fordult, hogy az agg fejedelem felvette a haldokló szentségét. Egy későbbi hír azonban megnyugtatóbban hangzik, s arról tudósít, hogy a beteg állapota javult s a veszélyen kívül van.

Tisza Kálmán belügyminiszter tiszteletére Nagy-Váradon, hová vasárnap délután érkezik, az nap este fátylaszént terveznek.

A magyar testőrség főkapitányával, mint a „P. L.“ jelenti, udvari körökben gróf Festetich Györgyöt, ki előbb ő Felsége személye körüli miniszter volt, emlegetik. Nehéz ez állomásra alkalmas egyéniséget találni, mert az illetőnek a magyar főrendiház tagjának is kell lennie, ilyen pedig a jelenlegi magyar tábornokok közt alig találhatunk. Előbb gr. Festetich Tasziló volt főkapitányává kijelölve, de ő, ki Koniggrätznél súlyos sebet kapott, egészségi szempontokból nem fogadta el az állást. Festetich György előbb szintén katona volt; 1848—1849-ben a 27. gyalogezrednél mint őrnagy szolgált s 1849-ben alezrednői ranggal lépett ki a tényleges szolgálatból.

A magyar tanulók Bécsben f. hó 9-én összejövetelt tartottak, melyben a szabadelvű párt-hoz Budapestre üdvözlő felirat intézését határozták el. Ez összejövetelen egy általános nagy magyar egyesület alakításának eszméje is megpendített, mely a külföldön szétszórt élő összes magyarságot szorosabban fűzné egymáshoz és a hazához. Napról napra ugyanis sürűbben ismétlődő tény az, hogy magyar ifjak külföldre mennek ismereteik gyarapítása czéljából és azután kiinn is maradnak mint hivatalnokok, építéscs, orvosok stb. a haza nagy veszteségére, mely bennök annyi szellemi tőkét veszít. Az alapítandó egyesület célja lenne többek közt e fenyegető áramlásnak, a mennyei lehet, útjába lépni.

A „Pesti Napló“ 25 éves fennállásának megünnepelésére nagy társaság gyűlt össze f. hó 13-án a „Hungáriá“-ban. A jelenlegi és volt kormányok több tagja, (Tisza Kálmán, Széll, Trefort, Goröve, Lónyay, Kerkapoly, Horváth B. stb.), a journalistika számos tagja, sok képviselő és író vett részt a lakomában, mely természetesen sok toasztal folyt le, a melyekben a régi és mostani munkatársakról és szerkesztőkről szözlöttek. A sok közül megemlítjük Gyulai Pált, ki meghatottan emlékezett meg Kemény Zsigmondról. Tisza Kálmán belügyminiszter is poharat emelt „a sajtó-irodalomnak pártkülönbség nélküli minden munkásáért, ki meggyőződését követi“.

A Margitszigeten, fővárosunk e kies mulatóhelyén, most több szépités eszközölnek. Husvételra valószínűleg létesül már a közlekedés a szigetet s a főváros között. A második artézi kut tervezett furatása elmarad, mivel az első teljesen megfelel a szükségletnek.

Névmagyarosítás. Adler Ignác hírlapíró Acsádi-ra változtatta nevét.

A nyelvészek értekezlete, t. i. Szarvas Gábor és társai újabbán elítélték a „magas kor“ németes használatát, e helyett „nagy idő“, vagy „késő idő“; a „talány“ helyett a „rejtvény“ szó használatát ajánlják. A „bölcsőde“ helyett „bölcsőház“-at, a „képezde“ helyett „képzőintézetet“, a „kisdédővoda“ helyett „kisdédővoda“-t, az „egylet“ helyett pedig „egyesületet“.

Regény az országgházban. Közlebb — írja a „Hon“ — egy szép szőke urhölgyült a képviselőház hölgykarzatán az első sorban. A képviselőkarzatán pedig egy alföldi birtokos. Az ülés folyama alatt a földes ur kihívatta a házból M. képviselőt s azt mondja neki: Nekem az a szép szőke kisasszony ott a karzaton nagyon megtetszett, kérlek, légy másnagyon, s kérd meg számomra a kezét rögtön. M... képviselő, ki a felszólított mint igen komoly férfit ismerte, nem késett a rábizott feladat teljesítésével; — kérését siker követte, s a kézfogó már megtartott. Ime tehát a házasságok nemcsak az „égben köttetnek“, hanem az országgházban is.

Az időjárás, mely egy hétnél tovább a legszebb tavaszias volt, csütörtök reggel hirtelen télire fordult. A borult égről sűrű pelyhekben hullott a hó, mely egész fehér takar-

vonta be utcáinkat. Pénteken azonban újra verőfényes, tiszta nap volt, bár a hideg kellemetlenül jelentkezett még a reggeli órákban. Valószínű azonban, hogy ez utolsó jelentése volt a haldokló télnak. A Duna jege, mely a főváros mellett már régebben elvonult, Kalocsa vidékén nagy aggodalomra nyújtott okot, miután Kalocsán a f. hó 15-diki vásár alkalmával elterjedt a rémhír, hogy Uzsóköz községnél a Duna áttörte a töltést. A partvidéki falvak lakói erre rémülve siettek haza, sietve szedegetvén föl a vermekben levő élelmi czikkeket. Bácska községben egész költözöködés volt; az emberek siettek biztonságba helyezni becsesebb holmijaikat. Szerencsére a megakadt jég elvonult, s azóta gyorsan apadt a vizállás. Mindazáltal négy község határát előtörté a Duna.

A szerkesztőkre Oszlországon rossz idő jár. Szonozgonnak, a római „Capitale“ főszerkesztőjének meggyilkoltatását a vizsgálat még ki sem derítette, és már ismét hasonló merénylet történt. Hind Henrik, a nápolyi „l'Osservatore“ hírlap tulajdonosát saját házikertjének kutjában halva lelték. Eleinte öngyilkossági esetet hittek fenforogni, a szorgalmas kutatók azonban elvitáztatlan bizonyítékokat szolgáltatottak arra nézve, hogy ez esetben szintén politikai gyilkosság követtetett el.

Farkas Miska, ki a kötött szerződés daczára is csak nagynehezen adta rá fejét, hogy cigánytársulatával Amerikába menjen, f. h. 13-án szerencsésen Brémába érkezett, hol két hangversenyével az egész közönséget meghódította. A társulat aztán az „Öder“ Lloyd-göyözre szállt s útját az Egyesült-Államok felé tovább folytatja.

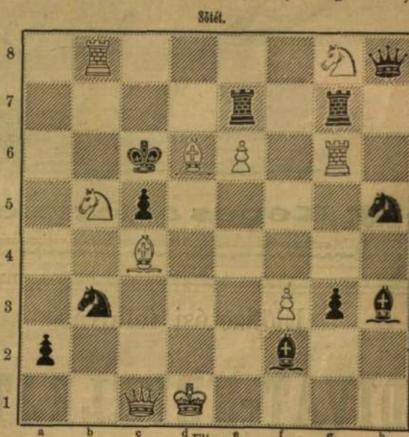
Nagy föltűnést okozott Aradon Szerb Tivadar aradmegyei főjegyző öngyilkossága, ki mult pénteken lötte magát föbe lakásán. É szomorú tett okát eleinte nem is sejtették, míg nem kitudott, hogy az jelentékeny sikasztás miatt történt. Szerb mint bizalmi férfi egy nemzeti alapítványokat volt öre és midőn közelébb pénztárvizsgálatot tartottak nála, a több ezer forintnyi tökéből csak 5 forintot találtak a pénztárban. Az aradi német lap szerint az alapítványi ügyben egy ügyvéd és országgyűlési képviselő ellen is fenytő vizsgálat van folyamatban.

Deák Ferencz ifjú korára vonatkozólag a „Vasárnapi Újság“ f. é. 10-dik számában a „Hazai s Külföldi Tudósítások“-ból adott közlemény ellenében a „Reform“ 76-ik számában nagy hazánkfia egy névtelenül maradni kívánó kortársától a következő levél jelent meg:

A „Reform“ Külföldi között a Vasárnapi Újság után Deák Ferenczről azt olvasom, hogy ő 1817-dik évében Nagy-Kanizsán mint negyedik latin iskolás a tanulók által adott „Talált gyermek“ szindarabban szinte szerepelve vett részt, ezt én annyiban tévesnek találom, a mennyiben vagy az évszám, vagy a negyedik latin iskolai osztály (sintaxis) megjelölése abban elhibázva van; mert Deák Ferenczmár 1819—20. iskolai évben I-ső évi jogtanuló volt velem Győrben, a ki 1817-ik évben már a hatodik latin iskolát végeztem, Deák Ferencznek is tehát 1017-dik évben hatodik latin iskolás tanulónak (az akkori elnevezés és tantárgy szerint „poétának“) kellett lenni, hogy azután 1817—1818. és 1818—1819-dik években a filozófiai Kurzuson átesve 1819—20-dik évben velem első évi jurista lehessen, — különben pedig épen azon időből magától Deák Ferenczről tudom, hogy ő 1817-dik évben postá, azaz hatodik latin iskolás volt Nagy-Kanizsán. Hozzáadhatom ehez, hogy nagy hazánkfia, I-ső évi jogász, akkor tizenhét éves korában is Győrben a nyilvános színház padjain tanulóiraival Brestyánszky tanár vezetésével a szegény tanulók segélyezésére 3 müelőadást rendezvén: a „Szökevény“, „Kemény Simon“ és

SAKKJÁTEK.

798. sz. feladv. Gérecz Károlytól (Sárospatakon).

Világos indul s a ötödik lépésre mattot mond.

793-dik számú feladvány megfejtése.

(Grimshev W. A.-tól Londonban.)

- VII. Söt. 1. Hf7—h6 . . . . . Ke4—d5 (a) 2. Kh6—a5 . . . . . K tetsz. szer. 3. Bg2—g6—e2—e2 mat. a) 1. . . . . Ke4—e3. 2. Bg2—e2 . . . . . tetsz. szer. 3. Hh6—f5 mat.

Hogyan fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Gelsen: Glesinger Zeigmond. — Sárospatakon: Gérecz Károly. — Debreczenben: Zagyva Imre. — Sziget-Csepén: Mayer Károly. — Miskolcon: Hartmann testvérek. — Egerben: Tilkovszky Fridon. — Szabadkán: Kosztolányi Árpád. — Rimaszombaton: Keszler István. — Győrben: Salágyi Kálmán. — A tud. és műegyetemi olvasókör. — Csengeren: Ifj. Kaufmann Noe. — A pesti sakk-kör.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

és POLITIKAI UJDONSÁGOK-ra.

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése márczius hó végével lejárt, fölkerjük, hogy metlőbb sziveskedjenek megújítani megrendeléseiket, nehogy negyedév körül az előfizetések össztartolódása vagy elkésése miatt késedelem álljon be a lapok küldésében.

Előfizetési föltételek:

Postai széküldéssel vagy Budapesten házhöz hordva

a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságok együtt:

Negyedévre . . . . . 3 ft Félévre . . . . . 6 ft.

Csupán a Vasárnapi Újság:

Félévre . . . . . 2 ft. Félévre . . . . . 4 ft.

Csupán a Politikai Ujdonságok:

Negyedévre . . . . . 1 ft 50 kr. Félévre . . . . . 3 —

Az előfizetések tegézszerűben postautalvány által eszközölhetők.

A Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságok

kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Mai számunkhoz van mellékelve: a „Közérdeke“ nagy politikai lap mutatóny-száma.

Tartalom.

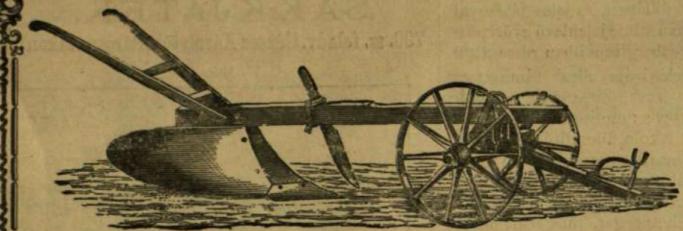
Báró Kemény Gábor (arckép). — A vaáli erdőben. — A holt Adorján szelleme (vége). — Pári: a XVIII. században (harminezkét képpel). — Képek az őstörténelemből, III. — A léghajózás jövője. — Utazás a föld közepébe (folyt. két képpel). — Egyveleg. — Melléklet: Tavaszodik. — A források eredete és az artzi kutak, II. — Utezi világitás hajdan és most. — A hétről. — Irodalom és művészet. — Mi újság? — Halálhírek. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

Felőlős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. ezukor-utca 11. sz.)

HETI-NAPTÁR.

Hónapi és hetinap	Katholikus és protestáns naptár		Görög-országi naptár		Izraeliták naptára		Nap		Hold	
	márczius		márczius (ó)		Veadar, Rosch		két nyug.		két nyug.	
21. Vasár.	C 6 Virágvas.	C 6 Palmárum	9 E 2 40 vértanu	14 Purim	6. p. ó. p. é. p. ó. p.	6. p. ó. p. é. p. ó. p.	6. p. ó. p. é. p. ó. p.	6. p. ó. p. é. p. ó. p.	6. p. ó. p. é. p. ó. p.	
22. Hétfő.	Oktafián	Lea	10 Kodrat	15 Suvan Purim	6. 46 12 5 46 6 0	6. 46 12 5 46 6 0	6. 46 12 5 46 6 0	6. 46 12 5 46 6 0	6. 46 12 5 46 6 0	
23. Kedd	Victoria	Victoria	11 Sophran	16	6. 26 13 6 57 6 14	6. 26 13 6 57 6 14	6. 26 13 6 57 6 14	6. 26 13 6 57 6 14	6. 26 13 6 57 6 14	
24. Szerda	Gábor főangyal	Gábor	12 Theophil	17	6. 06 15 8 4 6 27	6. 06 15 8 4 6 27	6. 06 15 8 4 6 27	6. 06 15 8 4 6 27	6. 06 15 8 4 6 27	
25. Csüt.	Gyüm. olt. b. assz.	† Nagysüitörtök	13 Nicophor	18	5. 58 6 17 9 12 6 42	5. 58 6 17 9 12 6 42	5. 58 6 17 9 12 6 42	5. 58 6 17 9 12 6 42	5. 58 6 17 9 12 6 42	
26. Pént.	Nagypéntek	† Nagypéntek	14 Benedek	19	5. 56 6 18 10 4 6 58	5. 56 6 18 10 4 6 58	5. 56 6 18 10 4 6 58	5. 56 6 18 10 4 6 58	5. 56 6 18 10 4 6 58	
27. Szomb.	Nagyszombat	† Nagyszombat	15 Agabus	20 Sabb.	5. 54 6 19 11 30 7 35	5. 54 6 19 11 30 7 35	5. 54 6 19 11 30 7 35	5. 54 6 19 11 30 7 35	5. 54 6 19 11 30 7 35	
					5. 51 6 21 regg. 7 43	5. 51 6 21 regg. 7 43	5. 51 6 21 regg. 7 43	5. 51 6 21 regg. 7 43	5. 51 6 21 regg. 7 43	

Hold változása. ☾ Utolsó negyed 30-án 5 óra 41 perccor reggel.

Vidats István gépgyára

Budapest, kétnyul-utca 8-ik szám,

ajánlja a tavaszi időnyre a bel- s külföldön legjobban ismert s utoljára javított Vidats-ekéit acél szántóvasakkal, állítható eketaligákkal, víz- és sorvető-gépeit, szecskavágóit s kucorica-morzsolóit, Vidats-rostát, zuzó- s örlőmalmait; valamint borsajtóit a legjobb anyagból s legutányosabb árakon.

Képes árjegyzékek kivanatra bérmentve küldetnek.

Előfizetési felhívás

DIVAT-NEFELEJTS

egyesült szépirodalmi és divatközlönyre.

Megjelen minden vasárnap.

A „Divat” és „Nefelets” egyesülése következtében egy oly lapot nyújtunk a magyar olvasóközönségnek, melyről minden nagytól elmondhatjuk, hogy nincs párja, és vetélytárs nélkül áll, nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is, mert az ily drága mellékletekkel kiadott lapok rendszeren csak havonként kétszer jelennek meg, és épen azért, mert mellékleteik tetemes költséggel járnak, a lap beltartalmára, a szépirodalmi részre csak kevés gondot fordítanak.

A „Divat-Nefelets” egy tökéletes hetilap, mely 12 frtért egy éven át mindazt nyújtja előfizetőinek, mit eddig egy szépirodalmi hetilap és egy „Bazar”-féle kéthetes divatlap együtt 22 frtért adtak.

A „Divat-Nefelets” egy éven át 24 „Bazar”-féle képes számot, és 52 szépirodalmi számot ad, e mellett 24 pompás színezett acélnyomatú divatképet, 12 nagy mellékletet szabószakkal a egyéb mintarajzokkal, és 4 rendkívüli mellékletet gyönyörűen színezett női kézimunkák rajzaival.

A „Divat-Nefelets” divat-részeben mindazt nyújtja, mi a divat terén mint újdonság fölmerül, és a legkeresettebb elegancia mellett a szépségszeretést és takarékoságot is szemmel tartja, s havonként két nagy képes iven bemutatja a legújabb öltözeteket nők, leányok és gyermekek számára, szabásmintáikkal együtt, valamint a legszebb kézimunkákat, a készítés mód legrészletesebb leírásával.

Szépirodalmi részünk nemesítő és egyszerűs mind mulattató olvasmányt nyújt. Adunk benne: Vezércikkeket, költeményeket, eredeti s fordított beszédeket jelesebb írónktól, hetenként egy társzati Buljonyessky Gyula elmés tollából, és más társzaticskéket a társadalom, művészet és irodalom köréből, ismeretterjesztő s egyéb érdekes cikkeket, minden héten friss újdonságokat a fővárosból, vidékről és nagyvilágból, hasznos jegyzeteket a háztartás fölött, valamint tudósításokat a különféle hazai eseményekről, különösen pedig azokról, melyeknek élén nő állanak.

Előfizetési feltételek:

Ápril—június 1 negyedévre . . . . . 3 forint
Ápril—szeptemberi félévre . . . . . 6 „
Ápril—decemberi negyedévre . . . . . 9 „

Az előfizetési pénzek a „Divat-Nefelets” kiadó-hivatalának Budapest, sebastyéntr 1. sz. címzendők.

Mutatványszámok kivanatra forduló postával bérmentesen küldetnek. 679 (1)

FARKAS ISTVÁN

gazdasági gépgyára

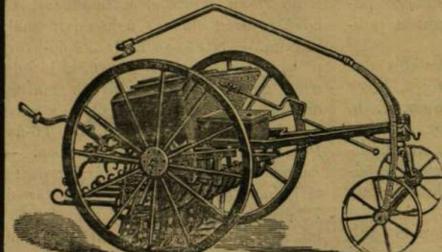
ajánlja a t. ez gazdaságosság figyelmébe kitünő jó készítményű gazdasági gépeit, u. m.: szántóékeket, töltőgépeket és kapálóékeket, magtakarókat, szóró- és soros-vető-gépeket, szecskavágókat, repavágókat, esepelőgépeket többféle nagyságban, kéz- és loerőre, tisztító és zsákoló szerkezettel. Szórórosták, kitünő újabb szerkezetű tisztító és választó rosták, mely a konkolyt, vadocot, épen úgy mint a konkolyválasztók tisztán dolgoznak, és nagy mennyiségű végeznek, különösen kereskedők és nagyobb birtokosok számára alkalmasak; s több mindenféle gépek készen kaphatók. Ugyazint javítások is elfogadhatók.

Gyári helyiség Pesten, álló-ut 5. sz. alatt, hova minden levelek s megrendelések küldetni kéretnek. 676 (1-6) Farkas István, gyárnok.

ROBEY & Comp. LIMITED

gazdasági gépgyárnokok

üllői-ut 1-ső szám Budapesten,

kavagók, szel-ő-rosták, konkolyválasztók, arato- és kaszaló-gépek és minden más gazdasági gépszkámába vágó eszközök készletben találhatók. 617

HELL F. P.

Budapest, II. ker., fűtőca, a keresk bank épületében, ajánlja nagy választékú raktárát férfi, női s gyermek kész lehelemekben, minden szövött áru s uri divat-cikkben legelőbbsz szabott árakon.

Minden kedvű állást rendelés után azonnal készítenek a legújabb legjobban készített. Más utármány cikkekre megfizetés után azonnal készítenek. Csomagolást nem számítok. Minden nem tetsző darab kicserélhető vagy kivásárolás érte az ár visszautadik. Legjobb minőségű készletek.

Urak részére:

Rendelőknél kérem a gallérbőszéket.
Ingek angol chifonból (más néven) minden formában, de most legkeresettebb a 3 soros sima mellű mely legdivat-ú s ez-1 szerűbb darabja 1.40, 1.65, 2.20, 3, 3.50, 4, 6 darab 8, 9.50, 11.50, 13, 17, 20, 22.80.
Sötét perklőlől legújabb mintákban darabja 1.50, 2, 2.25, 2.50, 6 darab 8.50, 11.50, 14.20, 16.20, 18.20, 20.20, 22.80, 25.50, 28.20, 30.20, 32.80, 35.50, 38.20, 40.20, 42.80, 45.50, 48.20, 50.20, 52.80, 55.50, 58.20, 60.20, 62.80, 65.50, 68.20, 70.20, 72.80, 75.50, 78.20, 80.20, 82.80, 85.50, 88.20, 90.20, 92.80, 95.50, 98.20, 100.20, 102.80, 105.50, 108.20, 110.20, 112.80, 115.50, 118.20, 120.20, 122.80, 125.50, 128.20, 130.20, 132.80, 135.50, 138.20, 140.20, 142.80, 145.50, 148.20, 150.20, 152.80, 155.50, 158.20, 160.20, 162.80, 165.50, 168.20, 170.20, 172.80, 175.50, 178.20, 180.20, 182.80, 185.50, 188.20, 190.20, 192.80, 195.50, 198.20, 200.20, 202.80, 205.50, 208.20, 210.20, 212.80, 215.50, 218.20, 220.20, 222.80, 225.50, 228.20, 230.20, 232.80, 235.50, 238.20, 240.20, 242.80, 245.50, 248.20, 250.20, 252.80, 255.50, 258.20, 260.20, 262.80, 265.50, 268.20, 270.20, 272.80, 275.50, 278.20, 280.20, 282.80, 285.50, 288.20, 290.20, 292.80, 295.50, 298.20, 300.20, 302.80, 305.50, 308.20, 310.20, 312.80, 315.50, 318.20, 320.20, 322.80, 325.50, 328.20, 330.20, 332.80, 335.50, 338.20, 340.20, 342.80, 345.50, 348.20, 350.20, 352.80, 355.50, 358.20, 360.20, 362.80, 365.50, 368.20, 370.20, 372.80, 375.50, 378.20, 380.20, 382.80, 385.50, 388.20, 390.20, 392.80, 395.50, 398.20, 400.20, 402.80, 405.50, 408.20, 410.20, 412.80, 415.50, 418.20, 420.20, 422.80, 425.50, 428.20, 430.20, 432.80, 435.50, 438.20, 440.20, 442.80, 445.50, 448.20, 450.20, 452.80, 455.50, 458.20, 460.20, 462.80, 465.50, 468.20, 470.20, 472.80, 475.50, 478.20, 480.20, 482.80, 485.50, 488.20, 490.20, 492.80, 495.50, 498.20, 500.20, 502.80, 505.50, 508.20, 510.20, 512.80, 515.50, 518.20, 520.20, 522.80, 525.50, 528.20, 530.20, 532.80, 535.50, 538.20, 540.20, 542.80, 545.50, 548.20, 550.20, 552.80, 555.50, 558.20, 560.20, 562.80, 565.50, 568.20, 570.20, 572.80, 575.50, 578.20, 580.20, 582.80, 585.50, 588.20, 590.20, 592.80, 595.50, 598.20, 600.20, 602.80, 605.50, 608.20, 610.20, 612.80, 615.50, 618.20, 620.20, 622.80, 625.50, 628.20, 630.20, 632.80, 635.50, 638.20, 640.20, 642.80, 645.50, 648.20, 650.20, 652.80, 655.50, 658.20, 660.20, 662.80, 665.50, 668.20, 670.20, 672.80, 675.50, 678.20, 680.20, 682.80, 685.50, 688.20, 690.20, 692.80, 695.50, 698.20, 700.20, 702.80, 705.50, 708.20, 710.20, 712.80, 715.50, 718.20, 720.20, 722.80, 725.50, 728.20, 730.20, 732.80, 735.50, 738.20, 740.20, 742.80, 745.50, 748.20, 750.20, 752.80, 755.50, 758.20, 760.20, 762.80, 765.50, 768.20, 770.20, 772.80, 775.50, 778.20, 780.20, 782.80, 785.50, 788.20, 790.20, 792.80, 795.50, 798.20, 800.20, 802.80, 805.50, 808.20, 810.20, 812.80, 815.50, 818.20, 820.20, 822.80, 825.50, 828.20, 830.20, 832.80, 835.50, 838.20, 840.20, 842.80, 845.50, 848.20, 850.20, 852.80, 855.50, 858.20, 860.20, 862.80, 865.50, 868.20, 870.20, 872.80, 875.50, 878.20, 880.20, 882.80, 885.50, 888.20, 890.20, 892.80, 895.50, 898.20, 900.20, 902.80, 905.50, 908.20, 910.20, 912.80, 915.50, 918.20, 920.20, 922.80, 925.50, 928.20, 930.20, 932.80, 935.50, 938.20, 940.20, 942.80, 945.50, 948.20, 950.20, 952.80, 955.50, 958.20, 960.20, 962.80, 965.50, 968.20, 970.20, 972.80, 975.50, 978.20, 980.20, 982.80, 985.50, 988.20, 990.20, 992.80, 995.50, 998.20, 1000.20, 1002.80, 1005.50, 1008.20, 1010.20, 1012.80, 1015.50, 1018.20, 1020.20, 1022.80, 1025.50, 1028.20, 1030.20, 1032.80, 1035.50, 1038.20, 1040.20, 1042.80, 1045.50, 1048.20, 1050.20, 1052.80, 1055.50, 1058.20, 1060.20, 1062.80, 1065.50, 1068.20, 1070.20, 1072.80, 1075.50, 1078.20, 1080.20, 1082.80, 1085.50, 1088.20, 1090.20, 1092.80, 1095.50, 1098.20, 1100.20, 1102.80, 1105.50, 1108.20, 1110.20, 1112.80, 1115.50, 1118.20, 1120.20, 1122.80, 1125.50, 1128.20, 1130.20, 1132.80, 1135.50, 1138.20, 1140.20, 1142.80, 1145.50, 1148.20, 1150.20, 1152.80, 1155.50, 1158.20, 1160.20, 1162.80, 1165.50, 1168.20, 1170.20, 1172.80, 1175.50, 1178.20, 1180.20, 1182.80, 1185.50, 1188.20, 1190.20, 1192.80, 1195.50, 1198.20, 1200.20, 1202.80, 1205.50, 1208.20, 1210.20, 1212.80, 1215.50, 1218.20, 1220.20, 1222.80, 1225.50, 1228.20, 1230.20, 1232.80, 1235.50, 1238.20, 1240.20, 1242.80, 1245.50, 1248.20, 1250.20, 1252.80, 1255.50, 1258.20, 1260.20, 1262.80, 1265.50, 1268.20, 1270.20, 1272.80, 1275.50, 1278.20, 1280.20, 1282.80, 1285.50, 1288.20, 1290.20, 1292.80, 1295.50, 1298.20, 1300.20, 1302.80, 1305.50, 1308.20, 1310.20, 1312.80, 1315.50, 1318.20, 1320.20, 1322.80, 1325.50, 1328.20, 1330.20, 1332.80, 1335.50, 1338.20, 1340.20, 1342.80, 1345.50, 1348.20, 1350.20, 1352.80, 1355.50, 1358.20, 1360.20, 1362.80, 1365.50, 1368.20, 1370.20, 1372.80, 1375.50, 1378.20, 1380.20, 1382.80, 1385.50, 1388.20, 1390.20, 1392.80, 1395.50, 1398.20, 1400.20, 1402.80, 1405.50, 1408.20, 1410.20, 1412.80, 1415.50, 1418.20, 1420.20, 1422.80, 1425.50, 1428.20, 1430.20, 1432.80, 1435.50, 1438.20, 1440.20, 1442.80, 1445.50, 1448.20, 1450.20, 1452.80, 1455.50, 1458.20, 1460.20, 1462.80, 1465.50, 1468.20, 1470.20, 1472.80, 1475.50, 1478.20, 1480.20, 1482.80, 1485.50, 1488.20, 1490.20, 1492.80, 1495.50, 1498.20, 1500.20, 1502.80, 1505.50, 1508.20, 1510.20, 1512.80, 1515.50, 1518.20, 1520.20, 1522.80, 1525.50, 1528.20, 1530.20, 1532.80, 1535.50, 1538.20, 1540.20, 1542.80, 1545.50, 1548.20, 1550.20, 1552.80, 1555.50, 1558.20, 1560.20, 1562.80, 1565.50, 1568.20, 1570.20, 1572.80, 1575.50, 1578.20, 1580.20, 1582.80, 1585.50, 1588.20, 1590.20, 1592.80, 1595.50, 1598.20, 1600.20, 1602.80, 1605.50, 1608.20, 1610.20, 1612.80, 1615.50, 1618.20, 1620.20, 1622.80, 1625.50, 1628.20, 1630.20, 1632.80, 1635.50, 1638.20, 1640.20, 1642.80, 1645.50, 1648.20, 1650.20, 1652.80, 1655.50, 1658.20, 1660.20, 1662.80, 1665.50, 1668.20, 1670.20, 1672.80, 1675.50, 1678.20, 1680.20, 1682.80, 1685.50, 1688.20, 1690.20, 1692.80, 1695.50, 1698.20, 1700.20, 1702.80, 1705.50, 1708.20, 1710.20, 1712.80, 1715.50, 1718.20, 1720.20, 1722.80, 1725.50, 1728.20, 1730.20, 1732.80, 1735.50, 1738.20, 1740.20, 1742.80, 1745.50, 1748.20, 1750.20, 1752.80, 1755.50, 1758.20, 1760.20, 1762.80, 1765.50, 1768.20, 1770.20, 1772.80, 1775.50, 1778.20, 1780.20, 1782.80, 1785.50, 1788.20, 1790.20, 1792.80, 1795.50, 1798.20, 1800.20, 1802.80, 1805.50, 1808.20, 1810.20, 1812.80, 1815.50, 1818.20, 1820.20, 1822.80, 1825.50, 1828.20, 1830.20, 1832.80, 1835.50, 1838.20, 1840.20, 1842.80, 1845.50, 1848.20, 1850.20, 1852.80, 1855.50, 1858.20, 1860.20, 1862.80, 1865.50, 1868.20, 1870.20, 1872.80, 1875.50, 1878.20, 1880.20, 1882.80, 1885.50, 1888.20, 1890.20, 1892.80, 1895.50, 1898.20, 1900.20, 1902.80, 1905.50, 1908.20, 1910.20, 1912.80, 1915.50, 1918.20, 1920.20, 1922.80, 1925.50, 1928.20, 1930.20, 1932.80, 1935.50, 1938.20, 1940.20, 1942.80, 1945.50, 1948.20, 1950.20, 1952.80, 1955.50, 1958.20, 1960.20, 1962.80, 1965.50, 1968.20, 1970.20, 1972.80, 1975.50, 1978.20, 1980.20, 1982.80, 1985.50, 1988.20, 1990.20, 1992.80, 1995.50, 1998.20, 2000.20, 2002.80, 2005.50, 2008.20, 2010.20, 2012.80, 2015.50, 2018.20, 2020.20, 2022.80, 2025.50, 2028.20, 2030.20, 2032.80, 2035.50, 2038.20, 2040.20, 2042.80, 2045.50, 2048.20, 2050.20, 2052.80, 2055.50, 2058.20, 2060.20, 2062.80, 2065.50, 2068.20, 2070.20, 2072.80, 2075.50, 2078.20, 2080.20, 2082.80, 2085.50, 2088.20, 2090.20, 2092.80, 2095.50, 2098.20, 2100.20, 2102.80, 2105.50, 2108.20, 2110.20, 2112.80, 2115.50, 2118.20, 2120.20, 2122.80, 2125.50, 2128.20, 2130.20, 2132.80, 2135.50, 2138.20, 2140.20, 2142.80, 2145.50, 2148.20, 2150.20, 2152.80, 2155.50, 2158.20, 2160.20, 2162.80, 2165.50, 2168.20, 2170.20, 2172.80, 2175.50, 2178.20, 2180.20, 2182.80, 2185.50, 2188.20, 2190.20, 2192.80, 2195.50, 2198.20, 2200.20, 2202.80, 2205.50, 2208.20, 2210.20, 2212.80, 2215.50, 2218.20, 2220.20, 2222.80, 2225.50, 2228.20, 2230.20, 2232.80, 2235.50, 2238.20, 2240.20, 2242.80, 2245.50, 2248.20, 2250.20, 2252.80, 2255.50, 2258.20, 2260.20, 2262.80, 2265.50, 2268.20, 2270.20, 2272.80, 2275.50, 2278.20, 2280.20, 2282.80, 2285.50, 2288.20, 2290.20, 2292.80, 2295.50, 2298.20, 2300.20, 2302.80, 2305.50, 2308.20, 2310.20, 2312.80, 2315.50, 2318.20, 2320.20, 2322.80, 2325.50, 2328.20, 2330.20, 2332.80, 2335.50, 2338.20, 2340.20, 2342.80, 2345.50, 2348.20, 2350.20, 2352.80, 2355.50, 2358.20, 2360.20, 2362.80, 2365.50, 2368.20, 2370.20, 2372.80, 2375.50, 2378.20, 2380.20, 2382.80, 2385.50, 2388.20, 2390.20, 2392.80, 2395.50, 2398.20, 2400.20, 2402.80, 2405.50, 2408.20, 2410.20, 2412.80, 2415.50, 2418.20, 2420.20, 2422.80, 2425.50, 2428.20, 2430.20, 2432.80, 2435.50, 2438.20, 2440.20, 2442.80, 2445.50, 2448.20, 2450.20, 2452.80, 2455.50, 2458.20, 2460.20, 2462.80, 2465.50, 2468.20, 2470.20, 2472.80, 2475.50, 2478.20, 2480.20, 2482.80, 2485.50, 2488.20, 2490.20, 2492.80, 2495.50, 2498.20, 2500.20, 2502.80, 2505.50, 2508.20, 2510.20, 2512.80, 2515.50, 2518.20, 2520.20, 2522.80, 2525.50, 2528.20, 2530.20, 2532.80, 2535.50, 2538.20, 2540.20, 2542.80, 2545.50, 2548.20, 2550.20, 2552.80, 2555.50, 2558.20, 2560.20, 2562.80, 2565.50, 2568.20, 2570.20, 2572.80, 2575.50, 2578.20, 2580.20, 2582.80, 2585.50, 2588.20, 2590.20, 2592.80, 2595.50, 2598.20, 2600.20, 2602.80, 2605.50, 2608.20, 2610.20, 2612.80, 2615.50, 2618.20, 2620.20, 2622.80, 2625.50, 2628.20, 2630.20, 2632.80, 2635.50, 2638.20, 2640.20, 2642.80, 2645.50, 2648.20, 2650.20, 2652.80, 2655.50, 2658.20, 2660.20, 2662.80, 2665.50, 2668.20, 2670.20, 2672.80, 2675.50, 2678.20, 2680.20, 2682.80, 2685.50, 2688.20, 2690.20, 2692.80, 2695.50, 2698.20, 2700.20, 2702.80, 2705.50, 2708.20, 2710.20, 2712.80, 2715.50, 2718.20, 2720.20, 2722.80, 2725.50, 2728.20, 2730.20, 2732.80, 2735

